

Boeren ideologieën in Guatemala

Een collectieve visie in La Florida

Merel de Buck
mereldebuck@gmail.com
Studentnummer: 3143422

Begeleider: Marike van Gijzel
Universiteit Utrecht
2009

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
Inleiding	4
1. Theoretisch Kader	8
Inleiding.....	8
Ideologieën & het agency / structure debat	8
Sociale bewegingen.....	10
Agency.....	10
Gemeenschapsideologie	12
Toewijding gemeenschapsideologie	13
Mondiale & lokale betekenisgeving	14
Collectivisme versus individualisme	15
Collectieven.....	17
Het collectief & individu.....	17
2. Context	19
Socialistische ideologieën in Latijns Amerika	19
Guatemala & koffieboeren	19
3. Gemeenschapsideologie & externe factoren	23
Gemeenschapsideologie	23
Ontstaan collectieve visie.....	24
Externe invloeden op de collectieve visie	24
4. Organisatie & Ervaringen	31
Interne reglement	31
Junta Directiva	32
Asamblea's	33
Collectieve werk	34
Landverdeling	35
Invloed ideologie	36
5. Een collectieve visie	38
Een sterke collectieve visie.....	38
Individualistische tendensen binnen de collectieve visie.....	41
Individualistische visie.....	43
Conclusie	45
Literatuurlijst	49

- Bijlage 1: Relatie SCIDECO & Organisaties**
- Bijlage 2: Organisatie La Florida**
- Bijlage 3: Foto's**
- Bijlage 4: Reflectie**
- Bijlage 5: Spaanse samenvatting**

Voorwoord

Ik krijg een glimlach op mijn gezicht als ik aan La Florida denk. Ik wil graag uitdrukkelijk alle inwoners van La Florida bedanken voor hun hartelijke ontvangst, hun vreugdevolle medewerking aan mijn onderzoek, hun grenzeloze geduld en vooral voor de openheid waarmee ze me hebben toegelaten tot hun levens.

Ik heb veel respect voor de gestreden strijd van velen inwoners en de strijd die tot op vandaag wordt gevoerd voor een beter leven als Guatemalteekse koffieboer. Ik wens iedereen het allerbeste.

Inleiding

‘Wij willen onze levenssituatie verbeteren, land bemachtigen om te leven en te werken, adequate voeding voor onze gezinnen verkrijgen, strijden tegen de marginalisatie van boeren, gelijkheid tussen mannen en vrouwen verwezenlijken en we willen in ons gevecht en onze handelingen liefde, geduld en harmonie koesteren in ons dagelijkse leven.’¹ – Clemente Samayoa, inwoner van La Florida

Dit zijn de woorden van een Guatemalteekse koffieboer die verwickeld is in een jarenlange strijd voor een beter bestaan. Iets in deze man leidt ertoe dat hij zich inzet om zijn eigen bestaan te verbeteren want hij heeft een ideologie waarin hij gelooft en waarnaar hij leeft. Ideologieën hebben invloed op alle facetten van het leven; hoe het leven wordt ervaren, op welke manier keuzes worden gemaakt en hoe mensen tegen de wereld aankijken. Geloof in ideologieën kan ertoe leiden dat mensen proberen maatschappelijke verandering teweeg te brengen om hun toekomst op positieve manier te veranderen. In plaats van dat mensen leven binnen heersende structuren, kunnen mensen tegen deze structuren ingaan en zich losbreken om op eigen manier hun leven te beïnvloeden. (Sztompka, 1994)

Binnen de Antropologie bestaat een debat omtrent het belang van ‘structure’ versus ‘agency’ in een zoektocht de sociale werkelijkheid te begrijpen. Als antropologen het hebben over ideologieën, betekenis en zingeving binnen een samenleving en de manier waarop een samenleving zich ontwikkelt, wordt er volgens Asad teveel belang gehecht aan ‘agency’. Hiermee bedoelt Asad dat er teveel nadruk wordt gelegd op wat mensen zelf zeggen, voelen, denken of doen en er te weinig aandacht is voor de invloed van historische krachten als industrieel kapitalisme of de manier waarop politieke en economische krachten situaties hebben veranderd en beïnvloed. (Asad, 2006) Smith is ook van mening dat globale krachten als mondialisering veel invloed hebben gehad op gemeenschappen en manieren van betekenisgeving. Maar ze benadrukt hierin ‘agency’ aangezien ze wilt laten zien dat mensen zelf aan deze veranderingen hebben meegewerkt door op lokaal niveau mondiale processen te beïnvloeden. (Smith, 2005) In dit onderzoek staat dit ‘structure versus agency’ debat centraal. Oftewel moet de sociale werkelijkheid worden geanalyseerd en geïnterpreteerd door te focussen op de structuur waarbinnen mensen leven, of door te richten op de kracht van het handelen van mensen, dus een ‘agency’ benadering na te volgen.

¹ Interview Clemente 10-03-2009

Het doel van dit onderzoeksverslag is om inzicht te geven in de manier waarop mensen ideologieën in hun dagelijkse leven construeren, ervaren, interpreteren en naar handelen, in relatie tot deze twee benaderingen. Vanuit een ‘structure’ benadering kunnen ideologieën van mensen worden beïnvloed door de structuur waarbinnen mensen leven, bijvoorbeeld als een ideologie is ingebed in een samenleving of als mondiale en lokale stromingen de structuur waarin men leeft bepalen. Ideologieën ontstaan en bestaan binnen een bepaalde context in een samenleving die van invloed kan zijn op de manier waarop mensen betekenis geven. Maar als ideologieën worden geanalyseerd vanuit een ‘agency’ benadering, moet er worden gekeken naar manieren waarop mensen hun eigen levens beïnvloeden op collectief niveau in de vorm van sociale bewegingen of op individueel niveau in de mogelijkheid tot individuele interpretatie en invulling van ideologieën door eigen handelen van mensen.

In Latijns Amerika is het geloof in ideologieën de laatste decennia flink gestegen wat een wildgroei aan sociale bewegingen tot gevolg heeft gehad die allen strijden om hun idealen te verwezenlijken. (Marriace, 2005) De opkomst van boerenbewegingen in Guatemala is hier een voorbeeld van. In het zuidwesten van Guatemala is acht jaar geleden een gemeenschap gevormd genaamd La Florida. Deze gemeenschap is ontstaan doordat leden van de boerenorganisatie SCIDECO, Sociedad Civil para el Desarrollo de Colomba, een stuk land hebben bezet. Gemarginaliseerde boeren hebben na jaren van burgeroorlog en onderdrukking samen een gemeenschap opgebouwd uit een ideologie gebaseerd op waarden als gelijkheid, solidariteit en harmonie. Tijdens de stichting van La Florida hebben de oprichters een collectieve manier van leven geïnitieerd die zich op verschillende manieren uit in de gemeenschap zoals in de collectieve manier van werken, de manier van interne organisatie, de verdeling van hulp van buitenaf, in de religie en de onderlinge taakverdeling.

De vraagstelling, aan de hand waarvan dit onderzoek gedaan is, luidt: Hoe geven de inwoners van de boerengemeenschap La Florida in Guatemala in het dagelijkse leven invulling aan de oorspronkelijke ideologie waarmee La Florida is opgezet? De focus ligt op de manier waarop mensen hun eigen ideologie construeren en op welke manier ze hierin worden beïnvloed door de structuur waarbinnen ze leven. Verschillende thema's zijn behandeld om hier inzicht in te geven. Er is gekeken naar de kennis van de inwoners over het ontstaan en de inhoud van de ideologie en naar de manier waarop ze de ideologie in de praktijk brengen. Ook de ervaringen en interpretaties van de inwoners met betrekking tot de ideologie zijn aan bod gekomen en de invloed van externe factoren op de ervaring van de ideologie.

Het veldwerk voor dit onderzoek is verricht in La Florida, een boerengemeenschap van vierendertig families in het zuidwesten van Guatemala. Vanaf 23 februari tot 17 april 2009 heb ik op deze afgelegen plek midden in de prachtige natuur gewoond, geleefd, gewerkt en onderzoek gedaan. In dit onderzoek is gebruik gemaakt van kwalitatieve onderzoeksmethoden waarin open interviews, informele gesprekken en participerende observatie de basismethoden waren voor de gevonden resultaten. In totaal heb ik twintig interviews afgenomen en verscheidene informele gesprekken gevoerd met hoofdzakelijk volwassenen om op die manier inzicht te krijgen in de manier waarop mensen denken, interpreteren en betekenis geven aan de heersende ideologie. Ik heb deelgenomen aan activiteiten als bijeenkomsten, vergaderingen en uitstapjes. Ook heb ik meegewerkt met de inwoners van La Florida tijdens hun verplichte collectieve werk; ik heb geholpen in de bakkerij, een zand weg verbreed, aarde gefilterd, koffieplanten gezaaid, geholpen in het huishouden, zand gesjouwd en verschillende andere activiteiten verricht in samenwerking met de inwoners om inzicht te krijgen in de manier waarop de ideologie wordt toegepast in de gemeenschap en hoe de inwoners in het dagelijkse leven de ideologie praktiseren. Daarnaast heb ik gebruik gemaakt van verschillende folders en manifesten van SCIDECO en gerelateerde organisaties om meer informatie over de inhoud van de ideologieën te verkrijgen.

In het volgende gedeelte, het theoretische kader, worden theorieën uiteengezet die gebruikt zijn voor dit onderzoek en die de verworven data tijdens de veldwerkperiode zullen verduidelijken en verklaren. Na het theoretisch kader wordt de context waarin dit onderzoek heeft plaatsgevonden uiteengezet. In het context hoofdstuk wordt ingegaan op de politieke geschiedenis van Guatemala en op welke manier dit in relatie staat met de opkomst van sociale bewegingen van boeren. Ook wordt weergegeven welke plaats La Florida en SCIDECO innemen binnen de Guatemalteekse maatschappij en wordt er aandacht geschonken aan de geschiedenis achter de stichting van La Florida en de boerenorganisatie SCIDECO.

Hierna zullen de verworven data uit het veld worden gepresenteerd in drie empirische hoofdstukken en hierbinnen zullen veldwerkbevindingen worden gekoppeld aan behandelde theorieën. In het eerste hoofdstuk staat de heersende collectieve visie van La Florida centraal en welke externe factoren invloed uitoefenen op de manier waarop de inwoners de visie ervaren. Het volgende empirische hoofdstuk is geconcentreerd op de organisatie van de gemeenschap en de wijze waarop de collectieve visie in de praktijk wordt gebracht binnen de organisatiestructuur. Verschillende belangrijke onderdelen van de organisatie worden beschreven en de ervaringen van mensen in relatie tot de organisatie van de collectieve

manier van leven. In het laatste empirische hoofdstuk worden de verschillende heersende visies van de inwoners in La Florida beschreven en wordt er ingegaan op welke manier de inwoners hun eigen visies nastreven. Als laatste zal worden afgesloten met een conclusie waarin duidelijk wordt op welke manier de bewoners van La Florida invulling geven aan de oorspronkelijke ideologie waarmee La Florida is gesticht.

1. Theoretisch Kader

Inleiding

De theorieën die van relevantie zijn binnen dit onderzoek naar de ideologische invulling van de levens van koffieboeren in La Florida, zullen in dit hoofdstuk worden beschreven. Deze theorieën zijn van belang om de ervaringen en constructie van ideologieën van Guatemalteekse boeren te begrijpen. Eerst zal het begrip ideologieën worden gekoppeld aan het debat over 'structure' en 'agency'. Hierop volgend zullen verschillende niveaus van 'agency' worden behandeld in relatie met de vorming van sociale bewegingen, en 'structure' zal worden bestudeerd met betrekking tot gemeenschapsideologieën. Daarna zal worden uitgelegd op welke manier verschillende stromingen op lokaal en mondiaal niveau invloed hebben op ideologieën van mensen wat gezien kan worden als deel van de structuur waarin mensen leven. Als laatste zal worden ingegaan op verschillen tussen gedachtegoed omtrent collectivisme en individualisme en op welke manier deze in relatie staan tot ideologieën en de alledaagse praktijk, zoals leven en werken in een collectief.

Ideologieën & het agency / structure debat

Definities van ideologieën verschillen in betekenis, specificatie, reikwijdte en inhoud en geven duidelijke verschillen in karakteristieken van ideologieën weer. Volgens Friedrich (1989) zijn er drie betekenisgevende thema's te onderscheiden in antropologische theorie betreffende ideologie. Ten eerste is ideologie een intellectuele en conceptuele samenstelling van cultuur. Ideologieën zijn de ideeën van leden van een samenleving die een geheel vormen. De tweede betekenis van ideologie heeft betrekking op negatieve connotaties van het begrip. Aan de ene kant wordt ideologie gezien als te idealistisch, onrealistisch en utopisch, maar aan de andere kant kan een ideologie kwaadaardig zijn, in de context van een totalitair regime. De derde betekenis van ideologie focust op het idee dat ideologie een systeem is van ideeën, strategieën, tactieken en symbolen om een sociale en culturele orde te promoten en te veranderen. Deze ideeën omtrent actie ontstaan doordat creatieve individuen oplossingen zoeken voor problemen die ze tegenkomen en belang hechten aan controle of verandering voor een sociale groep of klasse. Vaak hangt dit samen met de economische belangen van een sociale groep. (Friedrich, 1989)

De laatste genoemde betekenis van ideologieën is gericht op actie en de consequenties hiervan, deze betekenis van ideologie sluit direct aan bij sociale bewegingen en de rol van

ideologieën daarbinnen. Het willen veranderen van de sociale en culturele orde is een basiskenmerk van sociale bewegingen en hangt samen met het actief toepassen van ‘agency’, volgens Sztompka. (1994) ‘Agency’ kan worden begrepen als de mogelijkheid van mensen om door middel van eigen actie en handeling hun eigen leven en samenleving te beïnvloeden, te creëren, hercreëren en te veranderen. ‘Agency’ kan gestalte vinden in collectieve of corporatieve agentschappen; dit kan op verschillende niveaus van de samenleving gebeuren zoals overheden, corporaties, sociale bewegingen, lobbygroepen of vakbonden. De complexe interacties tussen deze verschillende niveaus weerspiegelen het politieke toneel van hedendaagse samenlevingen. Deze interacties op verschillende niveaus vinden ook plaats in dagelijkse activiteiten van individuele actoren. Individuen en collectieven beïnvloeden samen de koers van de wereldgeschiedenis. Dit betekent dat individuen en collectieven invloed uitoefenen op het eigen bestaan en verandering teweeg kunnen brengen door op verschillende niveaus in een samenleving druk uit te oefenen. De keuzes voor deze acties kunnen mondiale, transnationale, nationale en lokale gevolgen hebben. (Stompka, 1994)

Sztompka (1994) richt zich uitsluitend op de ‘agency’ van mensen in zijn analyse van de sociale werkelijkheid, Laslo (1963) erkent het belang hiervan maar neemt ook structurele factoren mee in zijn visie op de sociale werkelijkheid. Hij ziet ideologieën als een interpretatie van ‘de mens’ waarbij de visie van elk individu gebaseerd is op eigen ervaring en dus een product van een individu, maar aan de andere kant wordt een persoonlijke visie beïnvloed door geïnstitutionaliseerde principes binnen een samenleving, die voortkomen uit sociale/historische omstandigheden en de macht van de autoriteit. Hij erkent drie elementen in ideologieën: ideologieën zijn systematisch aangezien de ontologische structuur alle veronderstellingen ondersteunt, ideologieën zijn holistisch aangezien het wordt gebruikt om betekenis te geven aan de mens en de maatschappij maar ook aan de algemene werkelijkheid, ideologieën zijn gepropagandeerd omdat deze worden overgenomen door politieke macht die het idee over de organisatie van een samenleving wil verspreiden onder de populatie, ideologieën zijn geïnstitutionaliseerd als ze worden gebruikt als voorbeeld voor het construeren of herconstrueren van een samenleving. Laszlo (1963) maakt duidelijk dat een ideologie een persoonlijke visie is, maar ook bepaald wordt door de ‘structure’ waarin men leeft. (Laszlo, 1963) Asad (2006) gaat hier nog verder in door alleen naar de structurele factoren kijken die invloed hebben op de sociale werkelijkheid, hij richt zich uitsluitend op ‘structure’ binnen een samenleving. Hij is van mening dat historische krachten als industrieel kapitalisme en politieke/economische processen binnen een samenleving wezenlijke invloed hebben op het zeggen, voelen, denken en doen van mensen. (Asad, 2006) Dit betekent dat de

sociale werkelijkheid op twee manieren kan worden benaderd, en dat de vorming van ideologieën kan worden bekeken vanuit de ‘agency’ van individuen of vanuit structurele factoren die van invloed zijn op de betekenisgeving van mensen.

Sociale bewegingen

Sociale bewegingen komen meestal voort uit politiek activisme. Dit is een verzamelwoord voor buitenparlementaire activiteiten om politieke verandering te brengen, meestal op sociaal, economische of op milieu gebied. (McAdam et al., 1996) Volgens Bibler (2007) hangt een sociale beweging een specifieke ideologie aan, zelf geconstrueerd of overgenomen, waarvan een belangrijk aspect is dat de ideeën ‘action-oriented’ zijn. Dit betekent dat ideeën gericht zijn op verandering in maatschappijen en dat de ideeën alleen tot uitvoering kunnen komen door middel van actie. Een ideologie binnen een sociale beweging kan dan worden gezien als een wereldvisie die gebruikt wordt om een sociaal-politieke realiteit te interpreteren en te verklaren in een specifieke ‘action-oriented’ context. (Bibler, 2007)

Ideologieën hebben een vergelijkbare functie binnen de meeste sociale bewegingen; zij worden gebruikt om bepaalde ontevredenheid en belangen samen te brengen onder een symbolisch geheel van verzet. Mensen met dezelfde ideeën over de werking van een maatschappij en oplossingen om de maatschappij te veranderen verenigen zich en construeren een ideologie. De problemen worden gedefinieerd, ideeën gevormd, oplossingen geboden, nodige stappen uitgewerkt, en mensen worden geïnspireerd om deze ideeën te steunen en/of over te gaan tot actie. (Fisher, 1997) De vorming van sociale bewegingen en het construeren van ideologieën hangt samen met de uitvoering van ‘agency’ waarbij individuen of collectieven hun eigen leven willen beïnvloeden door zelf actie te ondernemen.

Agency

Sztompka (1994) geeft zes aannames over kenmerken van ‘agency’ binnen een samenleving. Om te beginnen kan een samenleving worden gezien als een proces waarin contante veranderingen plaatsvindt. Ten tweede komt deze verandering van binnenuit en kan het dus worden gezien als zelftransformatie. Ten derde is de motor achter verandering in een samenleving de kracht van individuele mensen maar ook sociale collectieven. Ten vierde is de mate waarin verandering plaatsvindt afhankelijk van verschillende ‘actoren’ want conflicterende discoursen dwingen tot verandering. Ten vijfde ontstaat actie in een bepaalde

context met verschillende structuren, en ten zesde vindt de interactie en verandering tussen actie en structuur door de jaren heen plaats door de creativiteit van actoren. (Sztompka, 1994: 200)

Sztompka (1994) beschrijft de manier waarop 'agency' kan plaatsvinden binnen een samenleving, Etzioni (1990) zoekt hier verder op in door 'agency' te benadrukken binnen de vorming van een sociale beweging. Hij benadrukt het belang van 'agency' op collectief niveau binnen een samenleving. Sociale bewegingen worden door hem gezien als 'actieve samenlevingen', hij bedoelt hiermee dat sociale bewegingen zich mobiliseren om op die manier de eigen structuur en grenzen te veranderen maar daarbij ook de overkoepelende structuur, waarin ze zich bevindt. Deze actieve samenleving wordt gegenereerd door 'transformability', een kracht die uit mensen zelf komt en die mensen aanspoort te veranderen door creatieve reacties van mensen. (Etzioni (1990) in: Sztompka, 1994)

Naast de sociale beweging als vorm van 'agency', kan ook op individueel niveau 'agency' worden toegepast. Giddens (1990) benadrukt juist het belang van 'agency' op individueel niveau, hij stelt dat binnen een samenleving of sociale beweging mensen hun gegeven situatie beïnvloeden. Hij ziet het individu als menselijke actor/agent waarbij de focus ligt op het gedrag van 'gewone' mensen, vaak ver staand van reformistische ideeën die samenlevingen vormgeven en hervormen. Het uitgangspunt is dat sociale actoren zich bewust zijn van de condities en consequenties van wat ze doen in het dagelijkse leven. De geschiedenis kan hierin worden gezien als een product van menselijke 'agency', dus gebeurtenissen waarin individuen de daders zijn. Als zij dat gewild hadden, dan zouden zij anders gereageerd hebben. (Giddens, 1990)

Ook Smith (1994) is van mening dat de sociale wereld moet worden benaderd vanuit de invloed die mensen zelf hebben op hun sociale bestaan. Ze beweert dat globale processen van kapitalisme, structurele processen, gemeenschappen hebben veranderd en beïnvloed maar benadrukt hierin de 'agency' van mensen zelf aangezien ze zegt dat ze zelf ook aan deze veranderingen hebben meegewerkt. Gemeenschappen zijn geen stilstaande lokale systemen maar kunnen worden gezien als lokale processen die invloed uitoefenen op globale processen. Smith pleit voor een focus op 'agency', dus op welke manier gemeenschappen een eigen 'particular' manier reageren op structurele processen als kapitalisme. (Smith, 1994) De auteurs benaderen 'agency' op verschillende niveaus; binnen een samenleving, een sociale beweging en een individu. Ze laten op verschillende manieren zien dat het belangrijk is om de sociale werkelijkheid te benaderen vanuit een 'agency' perspectief en ze benadrukken dat 'agency' vaak voortkomt uit een interactie met 'structure'.

Gemeenschapsideologie

Wolf (1999) is van mening dat de sociale werkelijkheid moet worden geanalyseerd vanuit een 'structure' benadering. Hij ziet de organisatiestructuur van gemeenschappen als een resultaat en uitkomst van historische processen die in relatie staan tot veranderingen in de wereld op economisch en politiek gebied. Culturen moeten volgens hem dus ook gezien worden als groeiende uit deze interacties. Een gemeenschapsideologie, ideologieën die worden gedeeld door mensen en zich uiten in de structuur en sociale relaties binnen een gemeenschap, kan worden gezien als een structuur waarbinnen mensen leven. (Wolf, 1999)

Hummon (1980) ziet gemeenschapsideologieën als interpretatieve, sociaal-gedeelde perspectieven, voortkomend uit een ideologie en sociaal gestructureerde ervaringen. (Hummon, 1980) Geertz (1973) gaat verder door te stellen dat een gemeenschapsideologie vergelijkbaar is met een cultureel systeem; een ideologie is een symbolische weergave van de wereld die concrete vorm en betekenis geeft aan leven, net als een cultureel systeem. Een belangrijk kenmerk van gemeenschapsideologieën is dat door een gemeenschapsideologie een manier van denken ontstaat die publiek is en die wordt gedeeld door mensen. In plaats van 'denken' zien als een persoonlijk proces dat plaatsvindt in hoofden van mensen, ziet Geertz (1973) 'denken' als een extrinsiek proces waarbij individuen zich wenden tot culturele symbolen om percepties en gebeurtenissen te interpreteren. Een fundamenteel kenmerk van een gemeenschapsideologie is dat er een publieke manier van denken bestaat en dat de werkelijkheid op een bepaalde manier wordt gekarakteriseerd; om betrokkenheid en actie te stimuleren. (Geertz, 1973)

Elke ideologie is publiek maar het verschil ligt volgens Geertz (1973) in het feit dat individuen de gemeenschapsideologieën aannemen en gebruiken om op die manier over verschillende vormen van gemeenschapsleven na te denken. Het zijn collectieve representaties en geconstrueerde producten van het sociale leven in een gemeenschap. Dit betekent dat de heersende ideologieën binnen een gemeenschap gevormd worden door processen van interactie waaruit collectieve ideeën ontstaan over hoe een gemeenschap in elkaar moet zitten en moet werken. (Geertz, 1973: 56)

Hummon (1980) is van mening dat een gemeenschapsideologie indirect de sociale en psychologische belangen van de leden van een gemeenschap representeert. De belangen van de leden worden behartigd door symbolische activiteiten; categoriseren, karakterisering en uitleg van de werkelijkheid op manieren die een betrokkenheid produceren tot een manier van samenleven. Doordat individuen bepaalde gebruiken, gedachten, waarden en aannames van

een gemeenschapsideologie overnemen, creëren zij een perspectief waarbij hun gemeenschap de beste manier van samenleven vertegenwoordigd. (Hummun, 1980)

Een gemeenschapsideologie wordt dus op collectieve manier ervaren en gevormd en staat in relatie tot de belangen van mensen binnen een samenleving, dus de ontwikkeling van een ideale gemeenschap. De gemeenschapsideologie is gericht op het collectief ervaren, vormen en uiten van een ideologie waarbij de gemeenschapsideologie de gemeenschap op ideologische, organisatorische en sociale manier van een structuur voorziet.

Toewijding gemeenschapsideologie

Een gemeenschapsideologie is te herkennen in de organisatiestructuur, beleid en inrichting van een gemeenschap. De organisatie van een gemeenschap wordt ondersteund door mensen en op een bepaalde manier door de organisatie bij elkaar gehouden. Mensen hebben behoeftes en benodigdheden en oriënteren zichzelf, op emotioneel en intellectueel niveau, tegenover situaties. Een gemeenschap gebaseerd op een gemeenschapsideologie moet zich organiseren zodat participanten zich op positieve manier betrokken voelen bij het systeem; loyaliteit, toewijding en gehoorzaamheid. Hierbij staan persoonlijke ervaringen in relatie tot organisatorische rekvisieten, de spanning tussen beide elementen weerspiegelt het succes of falen van de uitvoering van een gemeenschapsideologie. (Kanter, 1968)

Toewijding van mensen aan een sociaal systeem staat hierin centraal. Toewijding refereert naar de wil van sociale actoren om hun energie en loyaliteit te geven aan een sociaal systeem. Het is een proces waarbij individuele belangen worden gekoppeld aan sociaal georganiseerde patronen van gedrag en dus uiteindelijk de belangen van het persoon behartigen. Kanter onderscheidt drie vormen van toewijding aan een sociaal systeem die belangrijk zijn voor de werking van een systeem; continuïteit als systeem, groepscohesie en sociale controle. Deze vormen van toewijding kunnen worden gezien als aspecten om het individu, als persoonlijk systeem, te linken aan een sociaal systeem en op die manier een persoonlijke wil te versterken om volgens de sociaal georganiseerde manier te leven. (Kanter, 1968)

De vormen van toewijding zorgen er dus voor dat de 'agent' zich één voelt met de gegeven 'structure' en dat de gemeenschapsideologie functioneert binnen de gemeenschap. Continuïteit wordt bewerkstelligd wanneer een individu weet dat participatie binnen de organisatie lonend is, als kosten en baten worden vergeleken; het sociale systeem moet belonend zijn. Het 'offer' dat geleverd moet worden door een individu moet ondergeschikt staan aan wat diegene ervoor terug krijgt. De investering is een proces waarbij het individu

zich bindt aan de organisatie en zal genieten van huidige en toekomstige winst als degene blijft participeren. Sociale cohesie wordt bewerkstelligd wanneer een individu zich bindt en affectiviteit en emotie toont naar een groep. Dit betekent emotionele gratificatie door te participeren in een groep en zich te identificeren met alle leden van een groep. Sociale controle zorgt voor toewijding doordat de normen en waarden van een organisatie worden gezien als 'goed' in relatie tot de identiteit van een individu. Een individu wiens persoonlijke systeem is verbonden aan de normen en waarden van een sociaal systeem geeft op dezelfde manier betekenis aan de werkelijkheid. (Kanter, 1968) Dit betekent dat de structuur waarin men leeft moet aansluiten bij persoonlijke belangen om een mate van toewijding te vormen. Als de structuur niet in overeenstemming is met de beleving van mensen, kan er 'agency' toegepast worden om tegen de structuur in te gaan.

Mondiale & lokale betekenisgeving

Appadurai (2002) geeft een framework om relaties te analyseren binnen vijf dimensies van mondiale culturele stromingen; ethnoscapen, mediascapen, technoscapen, finansescapen and ideoscapes. Deze 'scapes' zijn bouwstenen voor wat Appadurai noemt 'imagined worlds', deze beschrijft hij als verschillende werelden die zijn gevormd door historische verbeeldingen van mensen en groepen over de wereld. Iedereen leeft in deze ingebeelde werelden. Ideologieën van mensen worden dus gevormd binnen een ingebeelde wereld die wordt beïnvloed door verschillende mondiale stromingen van etniciteit, media, technologie, financiën. (Appadurai, 2002)

Ideoscapes zijn aaneenschakelingen van beelden en staan direct in relatie tot politieke ideeën. Ideoscapes komen voort uit Verlichtingsgedachten en betreffen ideeën, beelden en termen waarin een aantal elementen centraal staan zoals vrijheid, welvaart, rechten, soevereiniteit, representatie en uiteraard democratie. Sociale bewegingen en ideologieën worden geconstrueerd uit mondiale ideologieën zoals socialisme, Marxisme, communisme, leninisme, maoïsme en andere ideologieën waaruit aspecten zijn gehaald en geconstrueerd in een eigen ideologie met lokale betekenissen. (Appadurai, 2002)

De ideologieën van de Verlichting zijn geconstrueerd binnen een bepaalde relatie tussen de publieke sfeer en hun vertegenwoordiging en binnen een bepaalde context. Vanaf de negentiende eeuw hebben deze ideeën zich verspreid over de wereld en de cohesie van termen en betekenis van het Euro-Amerikaanse model van deze ideologieën zijn veranderd. Sociale bewegingen hebben tijdens hun ontwikkeling eigen betekenissen en politiek verleend aan verschillende ideologieën en op deze manier is er een specifieke cultuur rond fundamentele

basis termen ontstaan. Voorbeelden van deze basistermen zijn; democratie, gelijkheid en vrijheid. (Appadurai, 2002)

Een belangrijk fenomeen van ideoscapes en de vorming van ideologieën in mondiale context is, dat de relatie tussen 'horen en zien' van een ideologie varieert over de wereld aangezien mensen ideologieën op hun eigen manier interpreteren. Dit heeft invloed op de manier waarop de morfologie van een ideologie bepaald wordt. Deze variatie in betekenisgeving kan op mondiaal niveau plaatsvinden maar ook op transnationaal, nationaal en lokaal niveau. (Appadurai, 2002)

Sociale bewegingen en hun ideologieën kunnen dus worden gevormd en beïnvloed door ideologische stromingen op verschillende niveaus. Op lokaal niveau worden ideoscapes gevormd en vormen zichzelf. Dit betekent dat ideologieën ook op lokaal niveau kunnen worden geconstrueerd, dat een eigen morfologie wordt bepaald en eigen betekenissen gegeven. Dit betekent dat ideologieën geen vaststaande entiteiten zijn maar veranderende interpretaties van individuen en collectieven. (Appadurai, 2002)

De andere 'scapes' van Appadurai (2002) hebben op vergelijkbare manier invloed op deze lokale interpretaties van mensen; de ethnoscapen, mediascapen, technoscapes en finansescapes kunnen worden gezien als mondiale stromingen die de betekenis en ervaring van een ideologie beïnvloeden. (Appadurai, 2002) Deze externe invloed op ideologieën geeft de context weer waarin men leeft, 'de structure', dit heeft invloed op de manier waarop mensen betekenis geven aan de wereld en een ideologie interpreteren.

Collectivisme versus individualisme

Binnen sociale bewegingen en socialistische ideologieën spelen ideeën over collectivisme een grote rol. Een georganiseerde gemeenschap is gebaseerd op een relatie met het individu en het collectief en het feit dat de meeste individuen van de sociale groep hetzelfde idee hebben over deze relatie. Er kan aangenomen worden dat elk individu een idee heeft over een eigen relatie tot het collectief en dat dit impliciet is voor de gedachte en gedrag van het individu. (Laszlo, 1963)

Laszlo (1963) gaat ervan uit dat in gemeenschappen de meeste individuen een zelfde denkbeeld met betrekking tot sociale relaties hebben en dat daarom instituties van de gemeenschap overeenkomen met de visie van de meerderheid. Instituties van een gemeenschap zijn alleen efficiënt en effectief als de basisprincipes die geïnstitutionaliseerd zijn, gedeeld worden door een representatieve meerderheid van de bevolking. Dit is bepalend voor de stabiliteit van een samenleving. (Laszlo, 1963)

De visies van mensen over 'individueel zijn' en 'het sociale bestaan' kunnen verschillende vormen aannemen. Als 'individueel zijn' primair is en 'sociaal bestaan' secundair, dan zal het 'individuele zijn' de vorm van het sociale bestaan bepalen. Een samenleving is dan de som van verschillende sociale bestaansvormen van individuen, dus is gevormd door individuen. Dit noemt Laszlo (1963) individualisme. Als 'sociaal bestaan' primair is en 'individueel zijn' secundair, betekent dit dat het bestaan van mensen in relatie tot de groep, het 'individuele zijn' bepaalt. Dus de samenleving vormt het individu, dit noemt Laszlo (1963) collectivisme. De meeste mensen geven betekenis aan één van deze componenten en onderschikken het andere component. Dit heeft als resultaat dat de meerderheid van de mensheid neigt tot ofwel een individualistische visie dan wel een collectieve visie. Dit beeld van een samenleving is meer dan een intellectuele abstractie, het beïnvloedt ook het gedrag van mensen. (Laszlo, 1963)

Het hoofdelement van collectivisme is dat mensen een gevoel van eenheid ervaren en een fundamentele connectie hebben met anderen. Collectivisme is een syndroom van gevoelens, emoties, geloof, ideologie en acties gerelateerd tot een inter-persoonlijk belang. Het is een perceptie van complexe banden en relaties waarbij de groep de basis eenheid is van overleven en niet het individu. Er wordt erkent dat de leden van een groep hetzelfde lot dragen en hetzelfde pad bewandelen. (Ho, Chiu, 1994) Hui en Triandis (1986) onderscheiden drie belangrijke facetten die ten grondslag liggen aan collectivisme; consideratie voor de implicaties van eigen besluiten en acties voor anderen dus het besef dat eigen gedrag anderen kan beïnvloeden. Ten tweede is het delen in succes van belang aangezien persoonlijke doelen aansluiten bij de doelen van een groep die alleen bereikt worden door collectieve inzet. En als laatste is het delen van verlies belangrijk in de collectieve gedachte. Dit houdt in dat een persoonlijk falen wordt gezien als het falen van een hele groep. (Hui, Triandis, 1986)

De basiseigenschap van individualisme is de scheiding tussen jezelf en anderen. De basis unit van overleven is het individu in plaats van de groep. Individuen in deze culturen worden aangemoedigd om onafhankelijk te worden en eigen unieke eigenschappen te ontwikkelen en te uiten. Er zijn drie facetten te onderscheiden die ten grondslag liggen aan individualisme: onafhankelijkheid dus persoonlijke waarde van autonomie in acties, besluitneming en oordeel; concurrentie waarbij individuen strijden voor individuele belangen; uniekheid waarbij het belang van de eigen identiteit en eigenschappen wordt benadrukt. (Hui, Triandis, 1986)

Individualisme en collectivisme leggen culturele verschillen in sociaal gedrag uit op het niveau van samenlevingen. Individualistische samenlevingen leggen de nadruk op 'ik'

bewustzijn, autonomie, privacy rechten, emotionele onafhankelijkheid, financiële zekerheid, vriendschappen en genieten. Collectieve samenlevingen daar in tegen leggen de nadruk op 'wij' bewustzijn, collectieve identiteit, emotionele afhankelijkheid, solidariteit, eerlijk delen, rechten en plichten en groepsbesluiten. (Chena, Wesb, 2000)

Een samenleving is dus vaak te onderscheiden aan de hand van deze twee tendensen waarnaar de meerderheid van de mensen binnen een samenleving neigen. De mate waarin mensen een individualistische visie of een collectief wereldbeeld hebben, is van grote invloed op de manier waarop mensen betekenis geven aan hun leven.

Collectieven

Een sociale beweging met collectivistische ideeën kan zich vormen in een collectief. Een collectief is een groep van mensen die een gezamenlijke visie, belang of probleem delen en samenwerken aan een specifiek project. Een agrarisch collectief is een organisatie waarin agrarische productie wordt georganiseerd als een gezamenlijke onderneming waarin alle leden eigenaar zijn. (Hui, Triandis, 1986)

Collectieven hebben systemen van participatieve besluitvorming en democratie gebaseerd op een egalitaire norm. Leaders spelen vaak een paternalistische rol aangezien ze een groep leiden om een doel te bereiken door de leden van het collectief te inspireren en te respecteren. Deze leden worden beloond door een stimulans dat door het collectief is bepaald en ook de distributie ervan ligt in handen van de groep. (Earley, Gibsen, 1998) Er zijn velen verschillende vormen van collectieven. Net zoals er verschillende vormen van socialisme bestaan, zijn er verschillende interpretaties over op welke manier een collectief georganiseerd en ingevuld moet worden.

Het collectief & individu

De manier waarop men betekenis geeft aan de werkelijkheid wordt beïnvloed door de relatie tussen het individu en het collectief. De realiteit wordt geïnterpreteerd vanuit een perspectief van een sociaal gedefinieerde waarnemer. Dit betekent dat mensen betekenis geven aan de sociale werkelijkheid aan de hand van oordelen van anderen die we accepteren of afwijzen binnen een bepaalde context. De manier waarop mensen betekenis geven hangt af van hoe mensen zichzelf zien in relatie tot anderen. (Turner, 1994)

Binnen een collectief bestaat er een bepaalde groepsnorm, die het juiste oordeel weergeeft. Deze zal variëren tussen extreem en gematigd, maar geeft een sociale context weer

met een specifieke positie. Deze sociale context is van invloed op de manier waarop men de werkelijkheid interpreteert. Mensen construeren categorieën rondom de groepsnorm waaruit verschillen en overeenkomsten worden gerelateerd aan de groepsnorm. Anderen binnen een groep worden gedefinieerd als mensen met ‘overeenkomstige visie’ of ‘verschillende visie’. Deze sociale invloed van anderen gecategoriseerd als ‘anders’ of ‘hetzelfde’, heeft invloed op de eigen perceptie van de werkelijkheid. Mensen definiëren zichzelf ergens binnen deze sociale context. (Turner, 1994)

De kwestie omtrent de manier waarop individuen betekenis geven binnen een collectief sluit aan bij de vraag of de sociale werkelijkheid moet worden benaderd vanuit de mensen zelf, of aan de hand van de structuur waarbinnen mensen leven. De manier waarop mensen zelf betekenis geven aan hun leven binnen een collectief en ‘agency’ toepassen, staat tegenover de mate waarop mensen hun betekenisgeving laten afhangen van de heersende structuur, zoals het collectief. In het volgende gedeelte zal de context van het veldwerk in de boerengemeenschap La Florida in Guatemala worden beschreven.

2. Context

Socialistische ideologieën in Latijns Amerika

In de laatste decennia zijn veel sociale boerenbewegingen ontstaan in Latijns Amerika. Vele van deze bewegingen zijn ontstaan uit socialistische opvattingen over machtsverhoudingen, samenlevingsstructuren, arbeidsomstandigheden, sociale relaties en zingeving van het leven. Uit deze idealen zijn corporaties en gemeenschappen gevormd. (Biekart, Jelsma, 1994)

Socialistische bewegingen zijn groepen in Latijns Amerika die diverse en rivaliserende sociale theorieën aanhangen maar die een eenheid vormen door hun positieve waardering van de laagste klasse van de samenleving en de oppositie tegen vormen van kapitalisme. (Oliver, Johnston, 2000) Het socialisme wordt gekenmerkt door economische theorieën van sociale organisatie die pleiten voor staats eigendom of collectief eigendom en de distributie van goederen op een egalitaire manier. Het egalitaire aspect is heel belangrijk; een egalitaire samenleving die gekenmerkt wordt door gelijke mogelijkheden en rechten voor alle mensen en een eerlijke verdeling van rijkdom en welvaart. Het socialisme is geen uniforme ideologie aangezien er binnen het socialisme verschillende ideeën bestaan over de mate van staatsinterventie, nationalisering, economische rationalisatie en of dit tot stand moet komen door revolutie of hervormingen. (Kahn, 1985)

In Latijns Amerika zijn nieuwe vormen van sociale bewegingen ontstaan door de mobilisatie van gemarginaliseerde groepen zoals boeren en vrouwen. Elke sociale beweging wordt gekarakteriseerd door een eigen identiteit en eigen manieren van verzet van deze groepen symboliseert de diversiteit en de gelokaliseerde belevingen van mensen. Binnen deze sociale bewegingen hebben boerenbewegingen zichzelf een prominente plek toegewezen. Deze bewegingen worden gekenmerkt doordat ze autonoom zijn en zich niet bij een politieke partij aansluiten, ze worden dus niet gestuurd door een beweging die van buitenaf invloed heeft. Een ander kenmerk is dat boerenbewegingen betrokken zijn in een strijd met de machthebbende maar dat deze strijd buiten de politiek plaatsvindt. (Veltmijer, Petras 2000)

Guatemala & koffieboeren

Guatemala is het land met de grootste ongelijkheid in landverdeling van Latijns Amerika. Het land heeft een geschiedenis waarin deze ongelijke landverdeling heeft geleid tot verschrikkelijke vormen van repressie onder de mensen die zich tegen deze situatie verzetten.

Land en bronnen zijn grotendeels in handen van een kleine elite, de meerderheid van productief en vruchtbaar land is in handen van landeigenaren. Deze ongelijke verdeling van land heeft grote impact op de kwaliteit van leven en de situatie van aanhoudende armoede in Guatemala. (Daub, 2007)

Rond de eeuwwisseling kreeg de heersende elite in Guatemala, onder invloed van de Amerikaanse corporatie United Fruit Company, steeds meer macht en grond in handen. Een periode van dictatuur brak aan onder leiding van Jorge Ubico. Guatemalteekse boeren boden weerstand en verzet tegen de ongelijke landverdeling en hun gemarginaliseerde positie. Maar als reactie op dit verzet werden vakbonden onder druk gezet en werden vakbondsleiders bedreigd, ontvoerd en vermoord. Na een bloederige opstand werd Ubico afgezet in 1944 waarna een rustige periode volgde en Jacobo Arbenz aan de macht kwam in 1951. Hij voerde landhervormingen door ten gunste van de boerenbevolking waar het leger, gesteund door Amerika, op reageerde met een omverwerping van zijn regering in 1954. De nieuwe regering verbood vakbonden en het aantal sociale bewegingen daalde door bedreiging en intimidatie. De schulden crisis in de jaren '70 had een stijging van vakbonden en andere sociale bewegingen tot gevolg. De Guatemalteekse elite reageerde op deze herleving van sociale bewegingen door een golf van repressie; ze zette de aanval in op alle soorten sociale bewegingen, vakbonden, boerenorganisaties, studentenbewegingen en vrouwenorganisaties. Ondanks deze intimiderende geschiedenis zijn Guatemalteekse boeren zich blijven verenigen. Dit werd vergemakkelijkt door vredesakkoorden die werden getekend in 1996 en die een eind maakten aan een zestig jaar durende burgeroorlog. (Laslett, 2005)

Sociale bewegingen zijn gevormd als reactie op heersende structuren van ongelijkheid binnen de Guatemalteekse samenleving. Mensen zijn zich gaan verenigen om door middel van handelen en actie hun eigen leven en positie binnen de samenleving te veranderen, volgens hun eigen denkbeelden en idealen. (Daub, 2007)

Sociale bewegingen van koffieboeren kwamen op in de jaren '80 om te strijden tegen de finca systemen. Een finca is een koffieplantage waarbij één eigenaar, de patron, alle macht heeft en boeren inhuurt om te werken. Boeren zijn volledig afhankelijk van de patron aangezien hij zorgt voor werk, voedsel, huisvesting, medische zorg en educatie voor kinderen. Deze macht van de patron en gebrek aan andere mogelijkheden heeft vaak geresulteerd in exploitatie en marginalisatie van boeren. De koffiecrisis in de jaren '90 en stijgende arbeidsmigratie hebben ervoor gezorgd dat patrones steeds vaker boeren zijn gaan ontslaan om tijdelijke werkkrachten in te huren. Daarnaast hebben andere veranderingen zoals de shift van dagloon naar loon naar prestatie, invloed gehad op een verslechterde positie van

koffieboeren. Boeren zijn zich gaan verzetten tegen deze onderdrukking en strijden sindsdien voor meer rechten voor boeren en betere leef- en werkomstandigheden op fincas. Maar er zijn ook groeperingen die buiten de structuur van fincas om naar uitwegen zoeken en strijden voor eigen land en nieuwe vormen van bestaan (Laslett, 2005).

In Colomba Costa Cuca, een koffieproducerende regio in het zuidwesten van Guatemala, hebben boeren zich verenigd en in de jaren '80 een tegenbeweging opgezet; tegen de macht van het finca systeem in Guatemala om te strijden voor toegang tot land en betere arbeidsomstandigheden. De organisatie SCIDECO is gevormd tijdens de terreur van de burgeroorlog door boeren in de regio van Colomba. SCIDECO was oorspronkelijk een vakbond maar heeft zich door de jaren heen ontwikkeld in een boerenorganisatie die strijdt voor een verbeterde kwaliteit van leven en integratie in het algemene ontwikkelingsproces van Guatemala. (Ordonez Morales, 2007)

Toen de vredesakkoorden getekend werden in 1996, beloofde de regering landhervormingen en een nieuwe focus op de rechten van de inheemse bevolking en boeren. Na jaren van onderhandeling tussen SCIDECO en de regering ontvingen de boeren geen land en de regering kwam haar beloften rondom land distributie niet na. Neoliberale veranderingen zorgden ervoor dat van diverse kleine fincas, enkele grote fincas werden gevormd, waardoor de boeren nog minder invloed op eigen leven kregen. Daarbij zorgde de koffiecrisis voor faillissement onder landeigenaren wat werkeloosheid en verlaten land tot gevolg had. De situatie onder de boeren verslechterde en leden van SCIDECO besloten drastischere maatregelen te treffen om de regering onder druk te zetten. (Ordonez Morales, 2007) Dit geeft een vorm van 'agency' weer waarbij mensen zich mobiliseren om hun eigen structuur en grenzen te veranderen om zelf hun eigen leven te beïnvloeden en betekenis te geven. (Sztompka, 1994)

La Florida, een grote finca verlaten in 1994, werd opgemerkt door leden van SCIDECO in 2002. Boeren zagen dit als een kans en op 11 oktober hetzelfde jaar vond de bezetting van de finca plaats. Twaalf families die uit vier nabije regio's komen, bezetten de finca waar zij 2 jaar en twee maanden onder barre omstandigheden leefden in constante onderhandeling met de regering. In 2004 bereikte de regering en SCIDECO een akkoord en kwam het land in handen van SCIDECO met een overheidslening van 6,5 miljoen quetzal. Na een conflict met een andere groep boeren uit San Marcos, heeft de regering in 2008 de schuld van La Florida kwijtgescholden en is La Florida nu officieel eigendom van haar inwoners. (Ordonez Morales, 2007)

La Florida is een collectieve finca en de organische koffieplantage wordt op collectieve wijze beheerd, georganiseerd en ontwikkeld door haar inwoners en SCIDECO. SCIDECO bestaat uit vier gemeenschappen; Guadalupe, El Retiro, 3 de Mayo en La Florida. La Florida is de enige volledig collectieve gemeenschap want de anderen gemeenschappen zijn deels collectief. In het departement Quetzaltenango is La Florida de eerste finca die is bezet door boeren en de enige volledige collectieve gemeenschap in de regio. La Florida is bovendien één van de weinige collectieve gemeenschappen in Guatemala. (Ordonez Morales, 2007)

In de volgende drie hoofdstukken zullen de onderzoeksresultaten van het veldwerk in La Florida gepresenteerd worden en daarbinnen zullen de bevindingen worden gekoppeld aan behandelde theorieën.

3. Gemeenschapsideologie & externe factoren

Gemeenschapsideologie

“Als de regering helpt, helpt die iedereen,” vertelt Esteban met een serieus gezicht.² Hij is de president van La Florida en zegt me dat hij graag gelijkheid wil creëren onder alle inwoners. “Alleen samen kunnen we de gemeenschap optillen naar een hoger niveau,” zegt Rene vastbesloten terwijl hij dit met drukke gebaren uitbeeld.³ Rene is een jonge vader van drie kinderen en hij zet zich volledig in om La Florida te ontwikkelen want hij wilt een goede toekomst voor zijn kinderen verzekeren, zo vertelt hij me. “Je slaapt alleen met je eigen vrouw, dat is de enige individuele activiteit hier,” grapt Lorenzo,⁴ een kleine, oude man met een grote, kinderlijke glimlach. Lorenzo is één van de oprichters van La Florida en hij ziet de collectieve manier van leven als een geschenk van God, vertelt hij stralend. “De bescherming van flora en fauna is van cruciaal belang,” zegt Albertina,⁵ een alleenstaande moeder van twee kinderen met een enorme daadkracht. Albertina is altijd in de weer;’s ochtends werkt ze met plezier voor de gemeenschap, ’s middags ploetert ze op haar eigen land en daarnaast is ze lid van het bestuur van La Florida dus vergadert ze vaak tot diep in de nacht. “Ontwikkeling moet voor iedereen zijn jong en oud, man en vrouw,” zegt Pascual,⁶ de vrolijke secretaris van La Florida en de jongere broer van de president. Pascual is als één van de weinige mannen vaak in innige omarming met zijn vrouw Sandra te zien, een liefdevol gezicht waarin is te zien dat hij respect heeft voor zijn vrouw.

Deze citaten geven de ideologie weer waarmee La Florida is gesticht, volgens de huidige bewoners. Tijdens interviews legt iedereen de nadruk op waarden als solidariteit, gelijkheid, rechtvaardigheid en harmonie als ik vraag naar de inhoud van de collectieve visie. Er heerst een duidelijk bewustzijn van de collectieve visie onder de inwoners van La Florida. Deze collectieve visie komt ergens vandaan, is ergens ontstaan.

² Interview Esteban 2-03-2009 In de gehele tekst zijn citaten vertaald van Spaans naar Nederlands

³ Interview Rene 11-04-2009

⁴ Interview Lorenzo 5-03-2009

⁵ Interview Albertina 1-04-2009

⁶ Interview Pascual 3-03-2009

Ontstaan collectieve visie

SCIDECO is opgericht in samenwerking met verschillende organisaties⁷ om integrale ontwikkeling te stimuleren voor de rurale bevolking in de regio Colomba en als reactie op finca systemen die heersen in Guatemala, zo staat beschreven in een folder over SCIDECO uit 1990. Virgilio is de president van SCIDECO, zijn haar is grijs maar hij is nog steeds ondernemend en vol energie. Hij strijdt al sinds de jaren '70 voor betere omstandigheden voor boeren en hij is van mening dat de idealen van SCIDECO langzaam zijn veranderd; "Toegang tot eigen land, de collectieve manier van werken, organische productievormen en gedachten van solidariteit zijn vernieuwde perspectieven die we hebben ontwikkeld."⁸ De collectieve ideologie heeft intrede gemaakt binnen de organisatie maar de meningen zijn verdeeld over op welke manier dit is gegaan. Virgilio zelf beweert dat de collectieve visie is voortgekomen en bedacht door alle inwoners tijdens de bezetting van La Florida: "We hebben eigen kritiek op de samenleving gebruikt, eigen waarden gemaakt en geconstrueerd ten aanzien van het collectieve leven."¹⁰ Lorenzo beaamt dit; "Het collectieve tijdperk is tijdens de bezetting begonnen."¹¹ Uit verschillende verhalen blijkt dat Virgilio het voortouw heeft genomen in het bedenken en invoeren van de collectieve visie, maar dat in vergaderingen tijdens de bezetting de collectieve manier van leven is uitgewerkt in samenwerking met alle inwoners van La Florida. De collectieve visie is dus ontstaan uit individuele en collectieve 'agency' van de inwoners.

Externe invloeden op de collectieve visie

De collectieve visie in La Florida wordt beïnvloed door verschillende stromingen die van buitenaf invloed hebben op de inhoud van de visie. Appadurai (2002) noemt dit 'scapes', mondiale culturele stromingen die hij ziet als bouwstenen waarmee ingebeelde werelden worden geconstrueerd. In La Florida beïnvloeden verschillende stromingen de individuele visie van inwoners, uit deze verschillende stromingen 'bouwen' ze hun eigen visie.

⁷ Verschillende organisaties die zich hebben verbonden zijn Centro Capacitacion e Investigacion Campesino (CCIC), Parochie Colomba, La Asociacion Campesina Colomba, Instituut para el Desarrollo Economico y Social de America Latina (IDESAC).

⁸ Interview Virgilio Lopez 18-03-2009

⁹ Bijlage 3 Figuur 1

¹⁰ Interview Virgilio Lopez 18-03-2009

¹¹ Interview Lorenzo 5-03-2009

Plataforma Agraria

Plataforma Agraria is een nationale organisatie bestaande uit drieëntwintig organisaties en NGO's.¹² Hun visie is gericht op de verandering van het kapitalistische en politieke systeem van Guatemala en ze willen alternatieve vormen van leven propaganderen, zoals in hun manifest staat geschreven. Op een avond zijn alle inwoners van La Florida uitgestroomd naar La Casa Grande, dit is een grote boerderij midden in de gemeenschap waar vroeger de patron woonde. Volwassenen en kinderen zitten en hangen verspreid over het terras en er wordt opgewonden gekletst. Afgevaardigden van Plataforma Agraria komen deze avond een documentaire over de Zapatistas¹³ vertonen.¹⁴ “De Zapatistas zijn een voorbeeld voor ons, ze hebben eigen vrije gemeenschappen gesticht en strijden van onderaf tegen de overheid,” zegt Pamela.¹⁵ Ze is de jonge voorzitter van Plataforma Agraria en een strijdbare vrouw die probeert de inwoners van La Florida te inspireren. Op een andere avond worden alleen de kinderen van La Florida opgetrommeld en houdt Pamela een tekening omhoog van een dikke vrouw omringt door enkele handen. De kinderen beginnen luid te grinniken als ze moeten zeggen wat ze in de tekening herkennen. “Deze tekening laat zien dat er maar een paar mensen de grond van moeder aarde in handen hebben,” legt Pamela overtuigend maar rustig uit en de kinderen lijken het te begrijpen.¹⁶

Tijdens mijn verblijf in La Florida zijn afgevaardigden van Plataforma Agraria zes keer langsgekomen om de inwoners ervan te overtuigen dat, zoals Pamela zegt, de problemen die ze hebben in de structuur van het huidige nationale kapitalistische systeem zit waarin individualisme de boventoon voert. Deze anti-kapitalistische en anti-individualistische ideologische stroming vanuit Plataforma Agraria beïnvloedt de ideologie van La Florida door het boeren probleem naar een hoger niveau te tillen. Esteban vertelde me dat Plataforma Agraria hen heeft doen inzien dat alternatieve manieren van samenleven moeten worden gevormd, als tegenbeweging tegen het huidige systeem.¹⁷ Bewoners bouwen hier hun eigen ideologie uit voort gebaseerd op collectivisme en sommige inwoners beseffen hierdoor dat het probleem hoger ligt in de huidige structuur van de Guatemalteekse samenleving: “Het kapitalisme is een negatief systeem waarin een aantal mensen eigen superioriteit en macht

¹² Bijlage 1

¹³ Zapatistas (EZLN) zijn een revolutionaire, antikapitalistische beweging in Mexico, Chiapas die een autonome socialistisch/anarchistische vorm van samenleven hebben gevormd binnen de Mexicaanse maatschappij.

¹⁴ Bijlage 3 figuur 2

¹⁵ Bijeenkomst PlataForma Agraria in La Florida 7-04-2009

¹⁶ Bijeenkomst PLataforma Agraria 8-04-2009

¹⁷ Interview Esteban 2-03-2009

zoeken en hierin werknemers uitbuiten en uitsluiten,” zegt Angel die geïnteresseerd heeft opgelet tijdens een bijeenkomst van Plataforma Agraria.¹⁸

Manos Campesinos

Damaso is de coördinator van het collectieve werk en hij is een rustige en gerespecteerde man in La Florida. Ik loop mee tijdens zijn dagelijkse expeditie rond het prachtige, groene junglegebied van La Florida om het werk van mensen te controleren. Hij vertelt me op indringende manier dat de collectieve manier van leven een overvloed van hulporganisaties aantrekt, hulp die ze niet kunnen missen: “Als we individueel zouden werken, zouden we geen hulp van organisaties krijgen,” Na vier uur wandelen zijn we langs alle werkende mensen gekomen en Damaso pakt zijn gekreukelde schriftje erbij. Hij laat me zien op welke manier hij bijhoudt wat iedereen gedaan heeft door in zijn schriftje kruisjes achter namen te zetten. Dit is belangrijk voor Manos Campesinos, vertelt hij me, zij willen dat weten. Deze organisatie is volgens Damaso erg belangrijk voor La Florida want ze verschaffen leningen, technische hulp en ze kopen en verkopen hun koffie. “Manos Campesinos geeft ons een lening met acht procent rente, bij de regering betalen we twintig procent.” Damaso lijkt erg dankbaar voor deze hulp als hij vorstelijk rondloopt in zijn natuurlijke omgeving die hij mede dankzij deze hulp heeft verkregen.

Veel inwoners vertellen me dat de collectieve manier van leven en werken een voorwaarde is voor de hulp van organisaties. Leden van Manos Campesinos die langskomen om technische hulp te bieden zeggen hetzelfde; ze helpen La Florida omdat ze de collectieve en organische manier van productie willen stimuleren.¹⁹ De ideologische overtuigingen van de organisaties waarmee La Florida samenwerkt, beïnvloeden de collectieve visie zodanig dat de collectieve manier van leven een noodzaak wordt om te overleven. Ideologische stromingen en financiële stromingen zoals leningen beïnvloeden de inhoud en het belang van de collectieve visie voor de inwoners van La Florida.

La Pastoral de la Tierra

Er staat een kleine, witte, vervallen kerk bij de ingang van La Florida, begroeid met wilde bomen en planten.²⁰ Elke zondag is deze katholieke kerk in gebruik aangezien de drie predikanten, Damaso, Esteban en Lorenzo, een inspirerende dienst verzorgen. Preken worden afgewisseld met vals gitaarspel en opbeurende zang van Pascual waarbij alle aanwezigen

¹⁸ Bijeenkomst Plataforma Agraria 7-04-2009

¹⁹ Bijeenkomst technische hulp van Manos Campesinos 23-03-2009

²⁰ Bijlage 3 figuur 3

vrolijk meezingen. Esteban koppelt in een preek de collectieve visie en religie aan elkaar: “Afspraken die je maakt met God, zijn te vergelijken met afspraken en compromissen die je sluit binnen deze gemeenschap,” oreert Esteban met overtuiging.²¹ De drie predikanten waren voor de bezetting van La Florida al lid van La Pastoral de la Tierra, een katholieke organisatie die is gefocust op rurale ontwikkeling in het gebied Quetzaltenango. Lorenzo legt me tijdens een interview uit op welke manier deze organisatie heeft geholpen tijdens de bezetting en hen geïnspireerd heeft om over te gaan tot een collectieve manier van leven. De katholieke organisatie heeft ze doen inzien dat het collectieve werk van God afstamt, zegt Lorenzo: “God heeft de grond gemaakt voor iedereen, niet voor één persoon.”²² Religieuze stromingen vanuit deze organisatie hebben bijgedragen aan de vorming van de collectieve visie en de manier waarop de inwoners hieraan betekenis geven.

Acaflor

Grenzend aan La Florida, afgescheiden door dun prikkeldraad, ligt de gemeenschap Acaflor. Clemente, een kreupele man met een groot en warm hart voor iedereen, vertelt me dat deze gemeenschap eerst bij La Florida hoorde. Ze hebben zich afgescheiden door aanhoudende conflicten omtrent de collectieve vorm van leven; “Nu hebben ze allemaal eigen land en zeggen ze dat het daar beter is,” mompelt Clemente.²³ Hij oogt bezorgd als hij vertelt over de ‘slechte invloed’ die vanuit deze gemeenschap La Florida bereikt. Doordat er uitwisseling van gedachten plaatsvindt tussen mensen van de twee gemeenschappen, worden individualistische gedachten in La Florida aangemoedigd volgens Clemente. Zijn angsten worden bevestigd als ik met Fermin over deze kwestie praat. Fermin is weinig te zien in de gemeenschap, hij vertelt me dat hij het niet eens is met de collectieve manier van leven en dat hij bewust een teruggetrokken bestaan leeft. Zijn zoon woont in Acaflor en volgens Fermin gaat het daar heel goed: “In Acaflor zijn ze nu gelukkig, ze hebben geen verplichtingen, werken op tijden wanneer ze willen en ze hebben eigen land.”²⁴

Deze individualistische ideologische stromingen uit Acaflor wakkeren bij sommige inwoners van La Florida individualistische tendensen aan. Maar bij andere inwoners lijken de individualistische ideeën uit Acaflor juist de collectieve visie te versterken zoals bij Albertina, die Acaflor als ultiem voorbeeld geeft van een niet functionerende gemeenschap. Ze ziet hoe inwoners van Acaflor hun natuur verwoesten en beetje bij beetje hun land verkopen waardoor

²¹ Kerkdienst in La Florida 15-03-2009

²² Interview Lorenzo 5-03-2009

²³ Interview Clemente 10-03-2009

²⁴ Interview Fermin 4-04-2009

ze uiteindelijk niets meer hebben; “Daarom leven we hier als een collectief, om dit te voorkomen.”²⁵ De ‘ideoscapes’ van Appadurai (2002) zijn te herkennen in de manier waarop ideologische overtuigingen van de nabij gelegen gemeenschap invloed hebben op de betekenisgeving van mensen binnen La Florida.

Nieuwe generatie

Er branden kaarsen en het ruikt naar wierook in La Casa Granda want de gehele gemeenschap is bij elkaar gekomen voor een ritueel. Albertina steekt gedegen een kaars aan en zegt hardop dat ze God wil bedanken omdat Hij haar familie een collectieve visie heeft gegeven. Albertina komt uit één van de twaalf families die vanaf de bezetting in La Florida wonen. Uit verschillende interviews blijkt dat de meerderheid van deze twaalf families sterk overtuigd is van de collectieve visie. Zoals ze zelf zeggen, zijn ze al jaren lid van SCIDECO en vechten ze al tijden voor dit land en de collectieve manier van leven. Albertina beweert dat er een kloof is ontstaan tussen de oude generatie en de nieuwe generatie in La Florida: “De nieuwe generatie heeft andere gedachtes over het collectieve werk, ze willen liever meer eigen land en bovendien hebben ze geen geduld, ze willen te snel maar de ontwikkeling van een collectieve gemeenschap heeft tijd nodig,” vertelt Albertina geagiteerd.²⁶ Onder de nieuwe generatie verstaat zij de mensen die na de bezetting in La Florida zijn komen wonen en die niet het hele proces van de bezetting hebben meegemaakt. Volgens haar hebben deze mensen individualistische gedachtes meegenomen en ze ziet hen als negatieve invloed op de mentaliteit van de gemeenschap.

Soila is een alleenstaande moeder van zes kinderen en ze heeft een aanstekelijke positieve houding. Ze vertelt me dat haar nicht Vilma sinds de bezetting in La Florida woont en dat Vilma haar heeft uitgenodigd om in La Florida te gaan wonen nadat de lening van de overheid binnen was. “Wij hebben het collectieve leven geaccepteerd want dat was er al toen we hierheen kwamen,” zegt Soila.²⁷ Maar ze vindt het collectieve leven een vooruitgang want er zijn dingen die zij als alleenstaande vrouw niet kan, volgens haar heeft ze nu meer zekerheid. Toch blijkt uit observaties dat de ‘acceptatie’ van de collectieve visie over het algemeen resulteert in een minder sterkere toewijding en overtuiging. De meeste families die vanaf het begin in La Florida wonen, met enkele uitzonderingen, zijn actiever in commissies en in organisatorische taken en laten daardoor meer daadkracht zien van hun overtuiging. De ideologische stromingen die Appadurai (2002) ‘ideoscapes’ noemt zijn te herkennen in de

²⁵ Interview Albertina 1-04-2009

²⁶ Informeel gesprek Albertina 13-03-2009

²⁷ Interview Soila 6-04-2009

manier waarop individualistische ideeën intrede maken in de gemeenschap door mensen die na de bezetting in La Florida zijn komen wonen. In de houding van de ‘nieuwkomers’ is de collectieve manier van leven minder duidelijk aanwezig dan bij de meeste oprichters van La Florida.

Mondiale crisis

Clemente komt net terug van ‘La Oficina’, dit is het enige kantoortje in La Florida waar iedereen één keer in de vijftien dagen salaris kan ophalen. Clemente kijkt teleurgesteld, hij heeft maar honderd quetzal²⁸ gekregen want hij had deze maand een lening afgesloten om suiker en rijst te kunnen kopen en dit ging nog van zijn salaris af. Zuchtend vertelt hij dat het salaris dat ze nu krijgen simpelweg te weinig is om van rond te komen. De maanden maart tot juni worden ‘slechte maanden’ genoemd door de inwoners van La Florida. Het geld van de koffieoogst van vorig jaar is in deze maanden op waardoor de organisatie te weinig geld heeft om iedereen een redelijk salaris uit te betalen. “Grote families hebben geen geld om eten te kopen, daarom veranderen gedachten van mensen op een slechte manier,” zegt Clemente.²⁹ Hij impliceert dat mensen vertrouwen verliezen in de collectieve visie en de organisatie van La Florida en andere manieren van samenleven gaan prefereren. Maar dit jaar is de situatie erger dan anders volgens Albertina: “De slechte maanden worden verergerd door de crisis van honger,” zoals Albertina de voedselcrisis noemt.³⁰ De mondiale crisis en de voedselcrisis brengen de financiële problemen in La Florida op een rampzalig niveau: “Prijzen voor basisvoedsel als maïs en suiker zijn dit jaar verdubbeld,” zegt Albertina.³¹ Ook zij is van mening dat individuele gedachten door de huidige moeilijke tijd worden gestimuleerd omdat sommige mensen de collectieve manier van leven de schuld geven voor de slechte economische situatie. Albertina erkent ook dat sommige families die niet op hulp van familieleden buitenaf kunnen rekenen, gedwongen worden meer individualistisch gericht te zijn. “De noodzaak eigen families te onderhouden en te voeden doet individualistische ideeën aanwakkeren,” volgens Albertina.³² In de manier waarop de mondiale crisis impact heeft op lokaal niveau zijn de door Appadurai (2002) genoemde ‘financescapes’ te herkennen omdat individualistische ideeën worden aangewakkerd door financiële stromingen die van buitenaf de visies van mensen beïnvloeden.

²⁸ 1 Euro is 9,45 Quetzal

²⁹ Informeel gesprek Clemente 12-03-2009

³⁰ Interview Albertina 1-04-2009

³¹ Interview Albertina 1-04-2009

³² Interview Albertina 1-04-2009

Het is gebleken dat de collectieve visie in La Florida wordt beïnvloed door verschillende ideologische en financiële stromingen die van buitenaf invloed hebben op de lokale, individuele betekenisgeving van de bewoners van La Florida. Dit betekent dat de structuur waarin mensen leven van degelijke invloed is op de persoonlijke ideologieën in La Florida omdat die hierdoor veranderen. In het volgende hoofdstuk zal de organisatorische structuur worden weergegeven en op welke manier deze structuur de collectieve visie van de inwoners van La Florida beïnvloedt.

4. Organisatie & Ervaringen

De organisatie van La Florida is gebaseerd op de collectieve visie en kent elementen van een collectief waarin agrarische productie wordt georganiseerd als een gezamenlijke onderneming.³³ Uit observaties blijkt dat de collectieve ideologie door de oprichters van La Florida is geïnstitutionaliseerd in de structuur, organisatie en arbeidsverdeling. De inwoners van La Florida leven allen binnen deze structuur maar uit diverse verhalen is te merken dat de collectieve manier van organisatie op verschillende manieren wordt ervaren.

Interne reglement

Esteban beschrijft het interne reglement van La Florida als allesomvattende afspraken die iedereen dient te respecteren als het hoogste woord. Tijdens vergaderingen en discussies over de interne organisatie heeft Esteban altijd het reglement in de buurt en zwaait hij het hoopje papier af en toe in de lucht om het belang ervan te benadrukken.

In het reglement is te lezen dat de collectieve visie is verweven met de manier van organisatie want er ligt een nadruk op het behouden van gemeenschapsbewustzijn en waarden als gelijkheid en respect komen vaak terug in de opgestelde regels.³⁴ Deze regels gelden hoofdzakelijk voor ‘socios’, vertelt Esteban me. Hij legt uit dat elke kernfamilie één verantwoordelijk persoon heeft aangewezen die de gehele familie representeert: “Socio’s zijn verplicht om elke ochtend collectief te werken voor de gemeenschap, ze moeten deelnemen aan commissies, ze hebben een stem in de dorpsvergadering en zijn allemaal eigenaar van La Florida.”³⁵ Uit de praktijk blijkt dat het merendeel van deze representanten mannen zijn maar in gezinnen zonder man nemen vrouwen deze positie in.

“Als je geen socio bent, heb je geen voordelen en rechten waar je van kan genieten,” zegt Anastacio, een oude man met pretoogjes en veel respect voor de collectieve manier van leven.³⁶ Als ik hem erop wijs dat zijn vrouw dan weinig rechten heeft, schudt hij zijn hoofd en lijkt hij verbaast dat ik het niet begrijp: “Mijn vrouw en ik hebben samen rechten,” verbetert hij me.³⁷ Toch blijkt uit verhalen die bewoners me vertellen dat vrouwen van socio’s in een lastige positie kunnen komen als ze een probleem hebben. Clemente vertelt over een getrouwde man die vreemdgaat met een andere vrouw uit La Florida en na een tijd merk ik

³³ Bijlage 2

³⁴ Reglemento Interno La Florida 2008

³⁵ Interview Esteban 2-03-2009

³⁶ Interview Anastacio 13-04-2009

³⁷ Interview Anastacio 13-04-2009

dat velen inwoners hiervan op de hoogte zijn. Maar de vrouw van de overspelige staat compleet machteloos volgens Clemente: “Ze kan alleen maar huilen.”³⁸ In het reglement staat dat overspel verboden is en gestraft dient te worden,³⁹ maar Clemente vertelt moedeloos dat het reglement enkel regels zijn en dat in werkelijkheid de regels maar door weinig mensen worden nageleefd.

Junta Directiva

Een luide klok schelt door de gemeenschap, dit betekent dat het tijd is voor een vergadering van de Junta Directiva. Deze leiding van La Florida bestaat uit zes leden⁴⁰ die elke vier jaar worden gekozen. Ze zijn verantwoordelijk voor de interne organisatie, besluitvorming en ze representeren het gerechtsysteem van La Florida volgens Esteban: “Als socios geen respect hebben voor de organisatie, zorgen we dat er maatregelen genomen worden”, verzekert hij me serieus.⁴¹

Soila is van mening dat de Junta Directiva vele gebreken heeft omdat de leden ervan volgens haar slecht luisteren en niet weten wat nodig is.⁴² Andere inwoners bevestigen dezelfde indruk. Rene weet dat de Junta Directiva een moeilijke taak heeft maar hij heeft niet veel vertrouwen in de functionering van het bestuur omdat hij tot nu toe nog weinig goede acties van hen heeft gezien.⁴³ Albertina, zelf lid van de Junta Directiva, ziet de verantwoordelijkheid als een zware taak: “Het is moeilijk om beslissingen te nemen want alle leden hebben eigen belangen en beschermen hun eigen familie in La Florida.” Ze refereert naar familieleden van de president die overtollig alcohol drinken terwijl in het reglement staat geschreven dat dit verboden is.⁴⁴ Sancties worden door privileges niet vaak uitgevoerd waardoor mensen onbestraft blijven. Aan Albertina’s gezicht is te zien dat ze dit vreselijk vindt maar dat ze er geen oplossing voor weet.⁴⁵

Een uur nadat de klok heeft geluid, komen alle leden van de Junta Directiva langzaam aangewandeld in La Casa Grande. Clemente, een groot orator, opent de bijeenkomst met een betoog over het belang van bewustzijn creëren. Nadat Esteban hem een paar keer heeft onderbroken, tikt Emilia hem aan met haar elleboog: “Laat hem eens uitpraten,” sist ze. Ze is

³⁸ Informeel gesprek Clemente 12-04-2009

³⁹ Reglemento Interno La Florida 2008

⁴⁰ Bijlage 2

⁴¹ Interview Esteban 2-03-2009

⁴² Interview Soila 6-04-2009

⁴³ Informeel gesprek Rene 11-04-2009

⁴⁴ Reglemento Interno La Florida 2008

⁴⁵ Informeel gesprek Albertina 13-03-2009

een tengere vrouw maar met een sterke geest aangezien ze één van de weinige mensen is die openlijk tegen Esteban in gaat.⁴⁶ Een aantal inwoners vertellen me dat ze Esteban autoritair vinden en dat hij een overheersende rol speelt binnen de gemeenschap.

Het merendeel van de bewoners van La Florida is van mening dat niet de Junta Directiva maar Esteban de leider is van La Florida, zoals blijkt uit het volgende citaat van de vicepresident Anastasio: “Eén persoon neemt hier de beslissingen.”⁴⁷ Bijna de helft van de inwoners van La Florida is direct of indirecte familie van Esteban en de meerderheid hiervan steunt zijn vorm van organisatie en hebben vertrouwen in zijn beleidsvoering, blijkt uit interviews. Esteban heeft hierdoor aanzienlijke invloed in La Florida wat sommige mensen het gevoel geeft alsof ze zelf machteloos zijn. Zoals Clemente zegt: “Ik weet niet wie eigenaar is van La Florida, want ik heb zelf niks te zeggen over het land en de organisatie.”⁴⁸ Dit is opmerkelijk aangezien Clemente lid is van de Junta Directiva.

Ook Virgilio, de president van SCIDECO, wordt door veel inwoners erkend als de andere leider van La Florida. Virgilio woont niet in La Florida maar hij heeft er wel land. Hij bezoekt La Florida regelmatig voor vergaderingen en dan neemt hij arbeiders mee om zijn land te bewerken. Veel inwoners zijn het hier niet mee eens zoals Fermin, die Virgilio ervan beschuldigt alleen van bovenaf regels op te leggen: “Hij beveelt ons maar werkt niet samen met ons, hoe kan hij dan weten wat La Florida nodig heeft?”⁴⁹

Asamblea's

Tijdens Asamblea's, dorpsvergaderingen, zit het terras van La Casa Grande helemaal vol. Niet alle socio's zijn aanwezig maar de participatie is meestal aanzienlijk. Pascual vertelt me dat de Asamblea de hoogste macht is binnen La Florida en dat er beslissingen worden gemaakt op basis van de meerderheid van de stemmen.⁵⁰ Alleen socio's en socia's hebben officieel gezien inbreng in de Asamblea maar in de praktijk blijkt dat vrouwen van socio's ook naar de vergaderingen komen en de mogelijkheid krijgen hun mening te geven en te stemmen.⁵¹

“We moeten een collectieve keuken opzetten, net als tijdens de bezetting!” stelt Emilia voor tijdens een Asamblea. Er ontstaat een heftige discussie over de voor en nadelen en na

⁴⁶ Junta Directiva bijeenkomst 17-03-2009

⁴⁷ Informel gesprek Anastasio 8-04-2009

⁴⁸ Informeel gesprek Clemente 12-04-2009

⁴⁹ Interview Fermin 4-04-2009

⁵⁰ Interview Pascual 3-03-2009

⁵¹ Verschillende Asamblea's

een uur wordt er gestemd waarna het voorstel met grote meerderheid wordt aangenomen.⁵² Diezelfde avond eet ik in het knusse huisje van Rene en zijn familie waar hij me tot mijn verbazing vertelt dat hij helemaal geen collectieve keuken wil, terwijl ik hem duidelijk vóór heb zien stemmen. Terwijl Rene hongerig tortilla's eet, legt hij uit dat weinig mensen 'nee' durven te stemmen omdat sommigen mensen geen vijanden willen maken en anderen bang zijn weggestuurd te worden als ze kritiek geven. "Niet iedereen durft zijn mening te geven," zegt Rene een beetje beschaamd.⁵³ Dezelfde week praat ik met meer bewoners over het plan van de collectieve keuken en verschillende mensen vertellen me dat ze de situatie liever behouden zoals deze nu is. Hieruit blijkt dat La Florida een kleine gemeenschap is met veel sociale controle, hierdoor ervaren sommige mensen een druk vanuit de organisatie die soms weinig ruimte overlaat voor eigen inbreng.

Collectieve werk

Omringd door bananenbomen en wilde planten, ben ik samen met de vrouwelijke socia's vroeg in de ochtend koffieplanten aan het schoonmaken. Vanuit de verte horen we luid gefluit, het is Damaso die zijn dagelijkse rondje aan het maken is. Er wordt gezamenlijk besloten dat het tijd is voor ontbijt en iedereen strijkt neer in het gras. Er zit Albertina duidelijk iets dwars, ze begint erover dat er mensen zijn die niks hebben in La Florida, zoals zij: "Anderen hebben veel dieren, dat is oneerlijk." Damaso probeert haar te sussen en vraagt of ze geen kippen heeft maar Albertina mompelt dat die heel klein zijn.⁵⁴ Albertina blijft standvastig en vertelt me later dat ze vindt dat er weinig consideratie is voor verschillende capaciteiten tussen mensen in La Florida en dat er daardoor veel ongelijkheid is tussen families. Volgens haar wordt er weinig rekening gehouden met hun positie als alleenstaande vrouwen; ze hebben minder kracht dan mannen maar ze moeten vaak zwaar werk verrichten en daarnaast hun familie verzorgen. Albertina wordt zichtbaar kwaad als ze denkt aan haar alleenstaande moeder Maria; "Mijn moeder is zeventig jaar oud en moet hetzelfde werk doen als iedereen."⁵⁵ Ook Vincenta, de drieënzestigjarige moeder van Esteban vertelt dat ze het collectieve werk heel zwaar vindt: "Ik moet mannenwerk doen." Als ik bij haar eet, zit ze om acht uur 's avonds al knikkebollend op haar stoel van vermoeidheid.⁵⁶

⁵² Asamblea 23-03-2009

⁵³ Informeel gesprek Rene 23-03-2009

⁵⁴ Collectief werk 24-03-2009, Bijlage 3 figuur 4

⁵⁵ Informeel gesprek Albertina 13-03-2009

⁵⁶ Informeel gesprek Vincenta 15-04-2009

Mannen en vrouwen krijgen nu hetzelfde salaris bestaande uit vijftwintig quetzal per dag. Maar tijdens de koffieoogst wordt het werk op een andere manier verdeeld, vertelt Damaso me, dan moet iedereen de koffieplantage schoonmaken en dit wordt gedaan aan de hand van beloning naar geleverd werk: “Dit betekent dat hoe meer iemand werkt, hoe meer diegene verdient.”⁵⁷ Oudere bewoners en vrouwen vertellen me dat ze zich ondergewaardeerd voelen aangezien ze evenveel inspanning leveren als anderen maar er minder voor terug krijgen.

Een ander probleem dat verschillende inwoners aankaarten in verband met het collectieve werk, is de ongelijke inzet van sommige mensen. Dit manifesteert zich als alle mannelijke socio's op een ochtend de tuin van La Casa Grande moeten opknappen; iedereen moet onkruid wieden en nieuwe kleurige bloemen planten. Als ik samen met Rene bezig ben de wortels van een boom te verwijderen, vertelt hij me dat een aantal mannen al weg zijn gegaan: “Lang niet iedereen zet zich op dezelfde manier in voor het collectieve werk”, zegt Rene geïrriteerd.⁵⁸ Meerdere mensen vertellen me van hetzelfde probleem; “Sommige mensen werken wel elke dag, anderen vertikken dit gewoonweg,” zegt Clemente terwijl hij uitlegt dat gevoelens van ontevredenheid hierdoor groeien.⁵⁹

Landverdeling

De inwoners van La Florida zijn 's middags en in het weekend meestal te vinden op hun eigen percelen want alle socios hebben tien cuadras⁶⁰ grond om voedsel te cultiveren voor eigen gebruik of om te verkopen. Veel inwoners vertellen me dat tien cuadras eigenlijk te weinig is om hun familie van te onderhouden: “Land wordt verdeeld per familie, niet per grootte van de familie,” zegt Albetina waarna ze uitlegt dat grote families hier onder lijden.⁶¹ Naast deze eigen percelen krijgen socios ook de mogelijkheid om tijdelijk land te verkrijgen om bonen en maïs te produceren. Volgens Rene mag elke socio zelf bepalen hoeveel land ze willen verbouwen, dit is op basis van eigen mogelijkheden en capaciteiten. Rene vindt dit maar gek: “Dat is niet erg gelijk want niet iedereen werkt dan evenveel, sommige genereren dus minder inkomsten voor hun gezin en anderen meer.”⁶²

Fidelino, een jonge vader die in La Florida bekend staat als provocateur dankzij zijn recalcitrante gedrag, is druk in de weer met aluminium platen en houten palen want hij is zijn

⁵⁷ Informeel gesprek Damaso 2-04-2009

⁵⁸ Informeel gesprek Rene 3-02-2009

⁵⁹ Informeel gesprek Clemente 15-03-2009

⁶⁰ 1 cuadra is ongeveer 21 m² volgens inwoners van La Florida

⁶¹ Interview Albertina 1-04-2009

⁶² Interview Rene 9-04-2009

nieuwe huis aan het bouwen. Als hij even uitrust, vertelt hij me dat dit onderdeel is van een huizenproject. De huizen in La Florida zien er krakkemikkig uit en zijn in slechte staat daarom heeft de organisatie vierendertig stukken land van drie cuadras uitgezocht en deze als een loterij verdeeld onder socios, vertelt Fidelino. Maar het is volgens hem niet erg collectief: “Als we de organisatie om hulp vragen, krijgen we het niet.”⁶³ Bovendien staat er op sommige stukken grond al een huis en op andere stukken niets: “Sommige mensen hebben geluk en anderen niet,” vertelt Albertina.⁶⁴ Zij heeft geen huis op haar nieuwe land en heeft geen geld of mogelijkheden om deze te bouwen.

Invloed ideologie

De manier waarop de ideologie is geïnstitutionaliseerd sluit niet voor iedereen aan bij wat individuen zelf denken over de betekenis van de ideologie. Ondanks pogingen van de organisatie om de ideologie tot leven te laten komen in de gemeenschap is dit tot op heden niet volledig gelukt volgens veel inwoners; er zijn op een aantal niveaus ongelijke mogelijkheden en machtsverhoudingen die geproduceerd worden door de huidige vorm van organisatie. Belangrijke waarden die door de leiders van La Florida steeds benadrukt worden zoals harmonie, eenheid, gelijkheid en solidariteit, zijn te herkennen in de realiteit van het dagelijkse leven maar voeren geen boventoon.

De organisatie structuur voortkomend uit ideologische overtuigingen van de oprichters zorgen voor positieve en negatieve connotaties onder de inwoners van La Florida. De organisatie van La Florida is in principe een tegenbeweging tegen het finca systeem maar Clemente zegt; “Ik heb het gevoel alsof ik nog steeds binnen een finca systeem leef met een patron, alleen heb ik geen vakantie en weinig salaris.”⁶⁵ Deze felle uitspraak is subtiel te herkennen binnen de gemeenschap, tijdens het collectieve werk worden er weleens grappen gemaakt waarbij inwoners de president vergelijken met een patron. Aan de andere kant zijn er andere sterke tendensen aanwezig waarbij inwoners volledig achter deze manier van organiseren staan en La Florida beschouwen als dé toekomst. Ook heersen er vaak dubbele gevoelens onder inwoners waarbij ze zich sterk identificeren met de organisatie maar aan de andere kant ook kritiek hebben op verschillende aspecten van de organisatie, zoals Albertina die met volle overgave deel uitmaakt van de Junta Directiva maar hevige kritiek uit op de manier waarop de taken tussen mensen zijn verdeeld in de gemeenschap.

⁶³ Interview Fidelino 8-04-2009

⁶⁴ Informeel gesprek Albertina 1-04-2009

⁶⁵ Informeel gesprek Clemente 12-04-2009

De toewijding van inwoners van La Florida ten opzichte van de organisatie neemt af op het moment dat persoonlijke ervaringen op gespannen voet staan met de manier van organisatie. Individuen voelen zich niet meer solidair met het sociale systeem waardoor de wil om volgens de sociaal georganiseerde manier te leven af kan nemen. (Kanter, 1968) Dit gebeurt op zeker niveau in La Florida; ontevredenheid voortkomend uit verschillende aspecten met betrekking tot de relatie tussen organisatie en inwoners bepaalt de mate van verbondenheid met de organisatie en hun visie.

De structuur en context waarin de inwoners van La Florida leven wordt niet op eenduidige manier ervaren en niet door iedereen als zodanig geaccepteerd. De gemeenschapsideologie zoals Hummon (1980) deze beschrijft, waarin er een collectieve representatie van het sociale leven bestaat, is niet te herkennen in La Florida. (Hummon, 1980) Er bestaat geen consensus onder alle inwoners over op welke manier de ideologie in de praktijk zou moeten worden gebracht. De structuur van de gemeenschap heeft wezenlijke invloed op de manier waarop de inwoners in La Florida denken, doen en voelen. (Asad, 2996) In het volgende hoofdstuk zal worden ingegaan op hoe de inwoners van La Florida hun eigen visies vormen, en op eigen manier omgaan met de structuur van La Florida.

5. Een collectieve visie

“In een familie van zeven mensen, zijn er altijd drie broers die niet hetzelfde denken, ook in La Florida denkt niet iedereen hetzelfde,” zegt Lorenzo bedachtzaam.⁶⁶ Er bestaat geen uniforme collectieve visie in La Florida maar collectieve ideeën en individualistische ideeën zijn beiden aanwezig. Mensen construeren hun eigen visies en handelen hier op verschillende manieren naar, dit is een vorm van individueel agentschap aangezien de inwoners door middel van eigen actie en handeling hun eigen leven en gemeenschap beïnvloeden en veranderen. (Giddens, 1990)

Een sterke collectieve visie

“Het ideaal is om alle capaciteiten te verkrijgen voor een beter leven, we zijn nu op tien procent, beetje bij beetje zijn we aan het verbeteren om uiteindelijk alle capaciteiten te verkrijgen,” zegt Esteban.⁶⁷ De collectieve manier van leven is nog niet geperfectioneerd in de gemeenschap, daar is iedereen het over eens. Veel inwoners ervaren een sterke verbondenheid en toewijding aan de collectieve visie zoals geprofileerd door de oprichters, maar ervaren verschillende twistpunten over de uitvoering in de praktijk. De wil het collectieve leven daadwerkelijk te verwezenlijken binnen La Florida lijkt hun collectieve visie te versterken. De collectieve visie wordt door sommige mensen nagestreefd door van binnenuit druk uit te oefenen op de organisatie, dit is te zien tijdens vergaderingen van de Junta Directiva of de Asamblea als mensen hun mening geven en op die manier de organisatie proberen te veranderen. Uit observaties blijkt dat anderen inwoners de collectieve visie na streven door tegen de organisatie in te gaan en van buitenaf druk uit te oefenen op de gevestigde orde. Het collectieve leven wordt door deze mensen gezien als in een stadium van ontwikkeling; een proces waarin ze aan het vechten zijn voor verbetering.

Albertina Ortez

Niemand heeft haar vertelt dat de alleenstaande vrouwen vandaag op een andere plek collectief werken, toch is ze begonnen met het verbreden van de weg, alleen.⁶⁸ Het is bloedheet, met de schop in haar hand zet deze drieënvijftig jarige vrouw met grijs haar zich volledig in voor het collectieve werk. Albertina gelooft zonder twijfel in het idee dat het

⁶⁶ Interview Lorenzo 5-03-2009

⁶⁷ Interview Esteban 2-03-2009

⁶⁸ Bijlage 3 figuur

collectieve leven een betere manier van leven is dan hiervoor: “We overleven hier samen,” zegt ze.⁶⁹ Albertina straalt een kracht en ongekeerde overtuiging uit die is terug te zien in haar werk en haar omgang met anderen, deze kracht zet ze in tijdens Asamblea’s.

Damaso heeft iedereen ingelicht dat er om drie uur een Asamblea zal plaatsvinden en om vier uur beginnen mensen langzaam naar ‘La Casa Grande’ te stromen. Op krukjes zitten mannen en vrouwen verspreid over het terras met hun gezicht naar een opgehangen papier waarop de onderwerpen van discussie staan. Esteban leidt de vergadering en vertelt dat er een bijeenkomst is van Plataforma Agraria in Xela waarbij twee afgevaardigde van La Florida aanwezig moeten zijn. Clemente steekt zijn hand op en zegt graag de eer te hebben La Florida te vertegenwoordigen. “Nu nog een vrouwelijke vrijwilliger, anders denkt Plataforma Agraria dat we discrimineren”, zegt Esteban. Alle vrouwen vallen stil. Esteban benadrukt het belang van participatie en vraagt Flori om te gaan. Na een aanhoudende stilte mompelt Albertina zacht, zonder iemand aan te kijken, dat vrouwen niet de mogelijkheid hebben om zomaar een dag weg te gaan, wie zorgt er voor de kinderen en het huishouden? Ze snapt het idee van gelijke plichten en gelijke rechten,”“Maar soms is dit niet haalbaar als je zeven kinderen hebt zonder man.”⁷⁰

Albertina put kracht uit de onrechtvaardigheid die ze voelt en ze zet dit om in een strijd voor een betere positie voor vrouwen binnen de gemeenschap. “De organisatie moet veranderd en verstevigd worden en als een vrouw een probleem heeft, moet ze geholpen kunnen worden,” zegt Albertina standvastig.⁷¹ Het is moeilijk voor haar om de organisatie te beïnvloeden: “Ik word niet altijd serieus genomen, er is minder respect voor mij omdat ik een vrouw ben.”⁷² Maar hierdoor laat zij zich niet tegenhouden.

Er heerst vaak een jolige sfeer onder de collectief werkende vrouwen. Albertina zegt dat ze allemaal respect hebben voor hun verantwoordelijkheid en natuurlijk leveren sommigen beter werk dan anderen, maar er heerst een goede balans. Ze houdt er niet van als mensen bevelen ‘werken, werken, werken’. Iedereen weet wat er gedaan moet worden, iedereen is volwassen en kent haar verantwoordelijkheden. “We hebben geen patron nodig, want we werken voor onszelf, op onze eigen grond,” zegt Albertina.⁷³ Ze verzet zich tegen onnodige druk, ze ziet erop toe dat als ze moe zijn, er uitgerust wordt om daarna rustig aan door werken. Als de vrouwen zandzakken moeten vullen en verplaatsen naar een andere plek, zorgt

⁶⁹ Informeel gesprek Albertina 13-03-2009

⁷⁰ Asamblea 6-03-2009

⁷¹ Informeel gesprek Albertina 13-03-2009

⁷² Interview Albertina 1-04-2009

⁷³ Informeel gesprek Albertina 13-03-2009

Albertina ervoor dat iedereen op elkaar wacht tot de zakken gevuld zijn, om vervolgens samen het zand weg te brengen.

Albertina voelt zich verantwoordelijk voor de emancipatie van vrouwen binnen La Florida. Ze heeft haar eigen interpretatie gegeven aan de collectieve visie voortkomend uit het gevoel dat vrouwen nog steeds worden onderdrukt binnen de gemeenschap. Haar collectieve visie heeft zich ontwikkeld in een sterk statement voor het collectieve ‘wij’ gevoel, waarbinnen vrouwen ook ingesloten zijn. Ze ervaart de groep als basis eenheid voor het overleven, een belangrijk kenmerk van het collectivisme volgens Hui en Triandis (Hui, Triandis, 1986) waarin vrouwen een grotere plek dienen in te nemen. Ze handelt op verschillende manieren om verzet te bieden tegen de overheersende mannelijke macht door binnen de organisatie druk uit te oefenen maar ook in het dagelijkse leven haar eigen visie na te streven. Ze voert dus actie uit binnen de gegeven structuur om haar levenssituatie te verbeteren.

Evelyn

Het aanstekelijke gegiechel van Evelyn is van veraf te horen. Evelyn is deel van de jongere generatie van La Florida, zeventien jaar, mooi rond gezicht en wekt een volwassen indruk. Ze werkt collectief om haar ouders met zes kinderen bij te staan door voor wat extra geld te zorgen. 's Ochtends sprokkelt ze hout voor de gemeenschap en twee keer in de week steekt ze al haar energie in het bakken van de lekkerste broden voor de gemeenschap.⁷⁴ Evelyn staat achter de collectieve manier van leven maar ze wilt geen socia worden. “Nu is het te zwaar, er zijn te veel verantwoordelijkheden, ik wil wel socia worden in de toekomst maar alleen als er dingen veranderen.”⁷⁵ Ze vindt dat niet iedereen zijn mening kan geven en er mist orde, zij wilt de beloofde gelijkheid terug zien in de gemeenschap voordat ze zich officieel verbind met de organisatie.

Het is een paar dagen voor Samana Santa, de geur van vers gebakken brood waait door La Florida. Dit is de derde dag dat Evelyn in het holst van de nacht is opgestaan om brood te bakken voor de gemeenschap. Het is traditie in La Florida dat elke familie tijdens Semana Santa honderd broden koopt om op feestelijke manier te delen met familie en vrienden. De sfeer is niet zo opgewekt als anders in de bakkerij, die nu één jaar bestaat onder bezielende leiding van Anastacio. De bakkers, gewoonlijk vol grappen en energie, zijn uitgeput en teleurgesteld. Er zijn nog steeds geen afspraken gemaakt over hoeveel de bakkers verdienen

⁷⁴ Bijlage 3 figuur 6

⁷⁵ Informeel gesprek Evelyn 5-04-2009

tijdens Semana Santa. Evelyn vertelt me dat Esteban haar vijftientig quetzal per dag wilt betalen omdat iedereen dit verdient en dat is volgens hem gelijkheid. Ook vertelt Evelyn me met een strak gezicht dat de verdiende winst waarschijnlijk naar de gemeenschap gaat, omdat Esteban wilt dat iedereen in La Florida ervan kan profiteren.

Dit maakt Evelyn woedend want deze manier van denken strookt niet met haar idee van de collectieve visie. Na drie slapeloze nachten en non-stop bakwerk voelt ze zich ondergewaardeerd en niet serieus genomen, ze wil een respectabele beloning voor haar keiharde inzet. Bovendien wilt ze dat de verdiende winst in de bakkerij wordt geïnvesteerd, ze ziet de ontwikkeling van de bakkerij als een noodzakelijke bijdrage aan de algemene ontwikkeling van La Florida. Evelyn accepteert Esteban's voorstel niet en de bakkers vergaderen 's avonds onder kaarslicht welke strategie ze gaan toepassen. Uiteindelijk hebben ze een Junta Directiva bijeenkomst bij elkaar geroepen om te beslissen over het probleem, "Maar," zegt Evelyn, "als ze onze eisen niet accepteren, dan werk ik niet meer in de bakkerij".⁷⁶

De sterke collectieve visie van Evelyn komt naar voren in de felheid waarmee ze reageert op gebeurtenissen die afwijken van haar visie. In haar visie moet iedereen in het doen van eigen werk in eerste instantie de gehele gemeenschap helpen. Dit getuigd van een 'wij' bewustzijn waarbij ze de groep en participatie van iedereen ziet als basis om te overleven zoals Hui en Triandis een collectieve houding omschrijven. (Hui, Triandis, 1986) Ze accepteert de gegeven structuur waarbinnen ze leeft niet zonder er twee keer over na te denken. In de manier waarop Evelyn reageert en zich verzet tegen de volgens haar onrechtvaardige behandeling is individuele 'agency' zoals Sztompka deze omschrijft te herkennen. (Sztompka, 1994) Op het moment dat haar eigen visie in strijd is met de structuur gaat ze openlijk tegen de overkoepelende structuur in om haar eigen collectieve visie te implementeren.

Individualistische tendensen binnen de collectieve visie

Sommige inwoners van La Florida geloven sterk in de collectieve visie maar hebben vertrouwen verloren in het collectieve leven in La Florida, zoals blijkt uit het citaat van Clemente: "Ik zie geen vooruitgang in La Florida, geen stijgende lijn."⁷⁷ Uit observaties blijkt dat mensen gaan zoeken naar andere manieren om hun families te onderhouden. Ze leven nog steeds binnen een collectivistische structuur, willen nog steeds op collectieve manier leven en

⁷⁶ Informeel gesprek Evelyn 8-04-2009

⁷⁷ Informeel gesprek Clemente 12-04-2009

zetten zich ook duidelijk in voor het collectieve leven maar ze incorporeren, vaak onbewust, individualistische ideeën binnen hun visies gericht op overleven.

Rene Ajca

Rene strompelt naar de ingang van La Florida bedolven onder een grote tros bananen en jengelende kinderen om hem heen, om zijn bananen te verkopen. Vol trots vertelt Rene over zijn bananenbomen die hij vorig jaar heeft geplant en waarvan hij nu letterlijk de vruchten plukt: “Een beetje meer inkomsten voor mijn familie naast mijn salaris.”⁷⁸ Hij is verontwaardigd over het feit dat niet meer mensen deze strategie gebruiken en al hun kracht inzetten om hun leven te verbeteren; “Als iedereen twee cuadras per dag moet schoonmaken, sta ik om 6 uur op en ben ik om 8 uur klaar zodat ik nog de hele dag mijn eigen land kan bewerken, anderen beginnen pas om 8 uur met schoonmaken en hebben uiteraard minder tijd voor hun eigen land.”⁷⁹

Elke vrije minuut die Rene zichzelf gunt, werkt hij in ‘La carpenderia’, de houtzagerij, van La Florida. Hier laat Rene al zijn creativiteit los en maakt hij bedden, kasten, kinderauto’s en andere creaties van hout waar hij uren gefascineerd over kan praten. Naast het feit dat dit zijn grootste hobby is, verkoopt hij het houtwerk aan mensen in La Florida waardoor hij weer eigen inkomsten genereert.

Rene is zich ervan bewust dat krachten moeten worden gebundeld om de gemeenschap op te tillen naar een hoger niveau maar volgens hem missen veel mensen bewustzijn; “Ik heb zelf vijf taken binnen de gemeenschap terwijl anderen niks doen, dit is oneerlijk”.⁸⁰ Hij is ervan overtuigd dat de collectieve manier van leven uiteindelijk de beste manier is maar op dit moment spelen verdeeldheid en ongelijke inzet een boventoon in zijn ervaring van het collectieve leven. Het is te merken dat Rene wordt gedreven om onafhankelijk te worden van de groep omdat hij zich meer wil richten op het welzijn van zijn familie. Hij ziet de basis eenheid van overleven in zichzelf want hij voelt zich verantwoordelijk om voor zijn familie te zorgen. Hierdoor ontwikkelt Rene unieke eigenschappen en gedraagt hij zich onafhankelijk, wat Hui en Triandis omschrijven als een individualistische instelling. (Hui, Triandis, 1986) Rene reageert op de structuur waarin hij leeft door zich langs deze structuur heen te bewegen en eigen mogelijkheden te zoeken om zijn leven positief te beïnvloeden. Hierin is ‘agency’, omschreven door Sztompka, (1994) te herkennen aangezien hij zelf actie uitvoert om meer individualistisch gerichte elementen van overleven te vermengen met zijn collectieve visie.

⁷⁸ Informeel gesprek Rene 1-04-2009

⁷⁹ Bijlage 3, figuur 7

⁸⁰ Informeel gesprek Rene 11-04-2009

Individualistische visie

Verschillende personen vertellen me dat een aantal families het collectieve land willen verdelen maar het aantal families met een ‘individualistische visie’, zoals ze worden genoemd, varieert in de verhalen van vier tot tien families. Enkele mensen komen hier openlijk voor uit zoals Fermin, hij vertelt me dat hij liever eigen land wilt zodat hij zelf in de hand heeft wat hij verbouwt en hoeveel hij verdient. Hij zoekt meer individuele vrijheden als hij me zegt: “Ik wil niet leven onder leiders, ik wil niet dat mensen me tot dingen kunnen verplichten.”⁸¹ In deze visie zijn individualistische tendensen te onderscheiden waarbij invloed op eigen leven en zelfstandigheid in eigen acties en besluitvorming belangrijk zijn. Dit zijn elementen die Hui en Triandis (1986) als individualisme erkennen waarbij waarden als autonomie, onafhankelijkheid en financiële zekerheid op de eerste plaats komen. (Hui, Triandis, 1986)

Enkele inwoners hebben dus binnen de structuur van het collectieve leven hun eigen individualistische ideeën gevormd. Ze staan niet achter de collectieve manier van leven maar zien geen andere uitweg; “We zijn boeren zonder opleiding, we kunnen zelf geen eigen land verkrijgen,” betreurt Fidelino.⁸² Als ik op een ochtend samen met Damaso het collectieve werk van de mannen controleer, is Fidelino hoog in een boom takken aan het afzagen zodat de koffieplanten niet in de schaduw staan. Het is bloedheet en Fidelino klimt doorweekt van zweet naar beneden: “Ik moet eerder stoppen vandaag want ik heb nog andere dingen te doen,” puft hij tegen Damaso en hij vertrekt.⁸³ Fidelino zet hier zijn ‘agency’ in tegen de collectieve manier van leven door het collectieve werk te hinderen. Hij strijdt op zijn eigen, indirecte manier voor een individueel georganiseerde gemeenschap. Anderen doen met hem mee door niet op te komen dagen bij Asamblea’s of niet te participeren in commissies en het collectieve werk, wordt duidelijk uit verschillende gesprekken. Zoals Sztompka beschrijft, gebruiken deze inwoners conflicterende discoursen in de hoop dat dit dwingt tot verandering. (Sztompka, 1994)

Veel bewoners vertellen me dat ze deze personen als hinderlijk ervaren maar tot noch toe zijn er geen stappen ondernomen om hier iets aan te veranderen. Esteban zegt hierover: “Het is normaal dat veel mensen op eigen manier denken maar ze moeten deze manier van

⁸¹ Interview Fermin 4-04-2009

⁸² Interview Clemente 10-03-2009

⁸³ Collectieve werk 25-03-2009

leven accepteren want ze hebben geen andere opties. Zolang de meerderheid zich wel inzet voor het collectieve leven komt het wel goed.”⁸⁴

⁸⁴ Interview Esteban 2-04-2009

Conclusie

Bepaalt de gegeven structuur waarin men leeft het volledige denken en handelen van mensen? Of hebben individuen eigen controle over zingeving en handelen? In dit onderzoek is naar verheldering gezocht omtrent deze twee benaderingen in een kleine boerengemeenschap. De gestelde hoofdvraag was: Hoe geven de bewoners van de boerengemeenschap La Florida in Guatemala in het dagelijkse leven invulling aan de oorspronkelijke ideologie waarmee La Florida is opgezet?

De collectieve visie geeft ideologische en organisatorische structuur aan La Florida. Het doel van de oprichters was om een gemeenschapsideologie te creëren waarbij een publieke manier van denken werd gevormd die de sociale, psychologische en materiële belangen van de leden van een gemeenschap representeren. De inwoners zouden dan als eenheid samenwerken, op harmonische manier samenleven, wederzijdse hulp bieden en respect hebben voor elkaar en de organisatie. Maar deze uniforme gemeenschapsideologie zoals beschreven lijkt niet te bestaan in La Florida. Er zijn verschillende interpretaties en ervaringen van de ideologie en de uitvoering ervan, er is geen sprake van een collectieve manier van denken; individualistische tendensen bestaan samen naast collectieve overtuigingen.

Deze diversiteit van gedachten binnen de kleine gemeenschap zijn ontstaan uit verschillende elementen die invloed hebben op de ideologische invulling van mensen. Hierbij spelen externe factoren, de ervaring van mensen ten opzichte van de organisatie en eigen visies omtrent individualisme en collectivisme een rol. Deze structurele factoren en elementen van 'agency' bepalen samen wat de inwoners van La Florida belangrijk vinden in hun leven en op welke manier ze hiernaar streven.

De gemeenschap La Florida is ontstaan uit collectieve agency waarbij een sociale beweging zich heeft gemobiliseerd om op die manier de eigen structuur en grenzen te veranderen. De vorming van de ideologie en de gemeenschap getuigt van 'agency' omdat mensen zelf betekenis hebben gegeven aan hun leven door een alternatieve manier van leven te introduceren. Maar een genuanceerdere kijk is noodzakelijk, door dit proces alleen vanuit een 'agency' perspectief te analyseren, worden verschillende stromingen die van invloed zijn op de betekenisgeving van mensen onderschat. De betekenisgeving van boeren in La Florida is, en wordt nog steeds, beïnvloed door verschillende structurele factoren.

De organisatie Plataforma Agraria speelt een actieve rol in de vorming van de ideologie in La Florida omdat deze organisatie specifiek het kapitalisme en de structuur van de Guatemalteekse samenleving als oorzaak van de boerenproblemen benadrukt. De noodzaak een alternatieve manier van samenleven te creëren, is deels afkomstig van Plataforma Agraria. De kerkelijke organisatie Pastoral de La Tierra benadrukt ook het belang van de collectieve manier van leven door deze vorm van leven te koppelen aan de wil van God. Daarnaast is het duidelijk dat de collectieve visie ook als een strategie kan worden gezien want de oprichters van La Florida hebben duidelijk geweten dat ze met een collectieve manier van werken en leven veel hulp van organisaties konden verwachten. De oprichters van La Florida hebben dus hun eigen ideologie gevormd maar ze zijn ideologisch en strategisch beïnvloed door deze organisaties waarmee ze in contact stonden en die ideeën doorgaven.

Een aantal andere externe factoren zijn ook van invloed op de collectieve visie van de bewoners. De huidige slechte economische situatie in La Florida, die wordt versterkt door de financiële crisis, zorgt ervoor dat sommige inwoners de collectieve manier van leven als negatief ervaren. Sommigen zien het collectieve leven als oorzaak voor de financiële problemen waardoor individualistische ideeën worden geïnspireerd. Individualistische ideeën worden ook aangemoedigd door de nabij gelegen en individueel georganiseerde gemeenschap Acaflor. Sommige inwoners van La Florida vergelijken de situatie van Acaflor met La Florida en ervaren dat het gras groener is bij de burens en anderen hemelen de collectieve visie juist op als ze hun eigen situatie vergelijken met Acaflor. De mensen die na de bezetting in La Florida zijn komen wonen, ‘de nieuwe generatie’, worden beschuldigd individuele ideeën mee te hebben genomen. In sommige gevallen versterkt dit de collectieve visie van de oprichters van La Florida; een aanval op hun manier van denken beantwoorden ze door sterker hun visie te profileren, in andere gevallen worden individualistische ideeën fanatieker aangemoedigd binnen de gemeenschap.

Hieruit wordt duidelijk dat de context en externe factoren merkbaar invloed hebben op de manier waarop de inwoners de collectieve visie ervaren. Visies van inwoners veranderen en worden versterkt of nemen af naar aanleiding van deze verschillende externe invloeden.

De oprichters van La Florida hebben het collectieve leven op bepaalde manier tot uiting gebracht in de organisatie van de gemeenschap. Waarden als gelijkheid, solidariteit en harmonie zijn terug te zien in het interne reglement van La Florida maar de uitvoering van het reglement lijkt fundamentele problemen op te leveren voor sommige bewoners. Sommige bewoners ervaren ongelijkheid op verschillende gebieden zoals economische ongelijkheid en ongelijkheid tussen mannen en vrouwen. Deze ontevredenheid over de organisatiestructuur en

daaruit voort komende problemen hebben invloed op de manier waarop mensen het collectieve leven ervaren en geloven in de collectieve visie. Sommige inwoners hebben het gevoel dat ze niet voldoende terug krijgen voor wat ze in het collectieve leven investeren waardoor de toewijding aan de collectieve visie afneemt. Bij anderen neemt het geloof in de collectieve visie juist toe omdat ze nog fanatieker gaan strijden om hun visie in de praktijk te brengen.

Na de structurele factoren te hebben beschreven die van invloed zijn op de individuele invulling van de collectieve visie, is het van belang vanuit een 'agency' benadering verder te analyseren. De bewoners van La Florida reageren op de heersende structuur door hun eigen visies te construeren en daarnaar te handelen, waarbij ze op verschillende manieren 'agency' inzetten.

Er zijn verschillende tendensen waar te nemen binnen La Florida. De meerderheid van de inwoners van La Florida gelooft sterk in het belang van het collectieve leven maar ze voelen een spanning tussen hun eigen collectieve visie en de manier waarop deze in de praktijk wordt gebracht door de organisatie. Dit gevoel van onvrede zetten ze om in een kracht om hun eigen ideeën in de praktijk te brengen door druk uit te oefenen op de organisatie. Een andere groep mensen binnen La Florida voelt zich verbonden met de collectieve visie en deze manier van leven maar ze zijn gedesillusioneerd. Ze construeren een eigen ideologie gebaseerd op dezelfde waarden maar met individualistische elementen. Hierdoor werken ze langs de collectieve manier van leven heen en creëren persoonlijke mogelijkheden om hun eigen leven, niet het leven van iedereen, te verbeteren. Daarnaast is er nog een kleine groep mensen die het niet eens is met de collectieve manier van leven maar toch blijven leven binnen de structuur door gebrek aan andere opties. Deze groep gaat tegen de structuur van het collectief in en ze hopen dat de organisatie het collectieve land uiteindelijk zal verdelen onder haar inwoners zodat ze op individualistische manier kunnen samenleven.

Het is duidelijk dat mensen op particularistische manieren invulling geven aan de heersende collectieve visie in La Florida. Er bestaat geen eenduidige manier om uit te leggen waarom mensen op verschillende manieren ideologieën vormen en hier naar handelen, dit komt voort uit een samenloop van verschillende processen. Hierin is het van belang te realiseren dat een combinatie van de structuur waarbinnen mensen leven en eigen acties van mensen, leidt tot een organische gemeenschap met diverse overtuigingen die constant in beweging zijn en veranderen.

De algemene doelstelling van dit onderzoek was inzicht geven in de manier waarop mensen ideologieën in het dagelijkse leven construeren, interpreteren en naar handelen. Ik pleit voor een genuanceerde benadering om een holistisch beeld te krijgen van de manier waarop mensen invulling geven aan hun leven. Sociale wetenschappers moeten naar mijn mening zowel de structuur waarbinnen mensen leven, als de manier waarop mensen zelf invloed uitoefenen op hun bestaan in consideratie nemen in onderzoek naar betekenisgeving en ideologieën. Uit het veldwerk in La Florida blijkt dat beide benaderingen van belang zijn om een realistisch beeld te krijgen over de ideologische invulling van mensen. Als de ervaring van de collectieve visie alleen vanuit een ‘structure’ benadering of alleen vanuit een ‘agency’ benadering zou zijn geanalyseerd, zou een simplistisch beeld van de sociale werkelijkheid zijn weergegeven. Juist door de combinatie en variatie van benaderingen is geprobeerd een levensecht beeld te geven over de gecompliceerde manier waarop de boeren in La Florida invulling geven aan hun leven.

Literatuurlijst

Appadurai, A

2002 Disjuncture and difference in the global cultural economy, In: Xavier India, Rosaldo R, *The Anthropology of globalization*, Oxford: Blackwell Publishing

Asad, T

2006 Anthropology and the Analyses of Ideology, In: Moore, H Sanders, T, *Anthropology in theory*, London: Blackwell Publishing

Bibler, J

2007 The ideological underpinnings of the revolutionary organization of the people in arms, Master Thesis, Center for International Studies, Ohio University

Biekart, K, Jelsma M

1994 *Peasants beyond protest*, Amsterdam: Transnational Institute

Daub, K

2007 Exposing market-led Agrarian reform: A case study of the land fund in Guatemala, Master Thesis, Latin American Studies Program, Simon Fraser University

Earley P, Gibson C

1998 Taking Stock in Our Progress on Individualism-Collectivism: 100 Years of Solidarity and Community, *Journal of Management*, Volume 24, pp: 265-304

Fisher, R

1997 Social Action, Community organization; proliferation, persistence, roots and prospects, In: Meredith Minkler, *Community Organizing and community building for health*, New Jersey: Rutgers University Press

Friedrich, P

1989 Language, Ideology and Political economy, *American Anthropologist*, Volume: 91, pp: 295-312

- Geertz, C
1973 *The interpretation of cultures: selected essays*, New York: Basic Books
- Giddens, A
1990 *The consequences of Modernity*, Cambridge: Polity Press
- Hummon, D M
1980 *Commonplaces: Community Ideology and Identity in American culture*,
Berkeley: University of California
- Hui C, Triandis H
1986 Individualism, Collectivism, *Journal of Cross-Cultural Psychology*,
Volume: 17, pp:225-248
- Ho D, Chiu C
1994 Component ideas of individualism, collectivism, and social organization:
An application in the study of Chinese culture, In: Kim U, Hakhoe H, *Individualism and
collectivism: Theory, method, and applications*, California: Sage Publications,
- Kahn, J S
1985 Peasant ideologies in the Third World, *Annual Review of anthropology*,
Volume: 14, pp: 49-75
- Kanter, R
1968 Commitment and Social Organisation: A study of commitment mechanisms
in Utopian Communities, *American Sociological Review*, Volume: 33, pp: 499-517
- Mattiace, S
2005 Representation and rights: Recent Scholarship on Social Movements in
Latin America, *Latin American research review*, Volume: 40, pp: 237-251
- McAdam, D McCarthy, J Zald, M
1996 *Comparative Perspectives on Social Movements*, Cambridge: Cambridge
University Press

- Laslett J
 2005 Linking the old world with the new: recent studies of labor migration, race and political protest in America and the British empire, *Labor History*, Volume 46, pp: 185-194
- Laszlo, E
 1963 *Individualism, Collectivism and Political Power, a relational analysis of ideological conflict*, Den Haag: Martinus Nijhof
- Oliver, H Johnston, P
 2000 What a good idea! Ideologies and Frames in Social Movement Research, *International Quarterly*, Volume 5, pp: 37-54
- Ordonez M, Castillo E, Galicia M, Moreira H, Reyes I
 2007 Acceso a la tierra y organizacion socioproductiva, estudio comparado en la boca costa quatzalteca, guatemala, *Cuadernos Geograficos*, Volume 41, pp:149-172
- Smith, C. A.
 1994 Local history in global context: social and economic transitions in Western Guatemala, *Comparative studies in society and history*, Volume: 26, pp:193-228
- Sztompka, P
 1994 *The sociology of social change*, Cambridge: Blackwell
- Turner C, Oakes P, Haslam S, McGarty C
 1994 Self and collective: Cognition and social context, *Personality and social psychology bulletin*, Volume 17, pp: 454-463
- Veltmijer, H Petras, J
 2000 *The dynamics of social change in Latin America*, London: Palgrave Macmillan

Wolf, E

1999

Peasant wars of the twentieth century, Oklahoma: University of Oklahoma

Press

Bijlage 1

Relatie SCIDECO & Organisaties

Plataforma Agraria

Organisatie op landelijk niveau
23 organisaties lid, o.a. CODECO

CODECO

(La Coordinadora de Organizaciones para el Desarrollo de Colombia)
Organisatie op regionaal niveau
14 organisaties lid, o.a. SCIDECO

SCIDECO

(Sociedad Civil para el Desarrollo de Colombia)
Organisatie op lokaal niveau
4 Gemeenschappen zijn lid:
La Florida (collectieve gemeenschap)
El Retiro (deels collectieve gemeenschap)
Guadalupe (deels collectieve gemeenschap)
3 De Mayo (deels collectieve gemeenschap)

Organisatie SCIDECO

Junta Coordinadora

Leiding bestaande uit 2 personen
President: Virgilio Lopez
Secretaris: Marvin

Junta Directiva Ampliada

Leiding 4 sectoren bestaande uit 6 personen

Penningmeester: Esteban Peréz (La Florida)
Secretaris: Ray Mundo (3 de Mayo)
Stem 1: Lesvia Bautiza (El Retiro)
Stem 2: Morzaléz (Guadalupe)
Stem 3: Albertina Ortiz (La Florida)
Stem 4: Pascual Contez (El Retiro)

Asamblea General

Representatie van 4 sectoren bestaande uit 20 personen
5 personen per sector

Bijlage 2

Organisatie La Florida

Junta Directiva

Leiding van La Florida bestaande uit 6 personen

President: Esteban Perèz
Vice-president: Anastacio Tarax
Secretaris: Clemente Somaya
Stem: Emilia Ajcá
Stem: Avel Angel
Stem: Albertina Ortiz

Asamblea General

Representatie van La Florida bestaande uit 34 socios/socias

Belangrijke functies:
Burgemeester: Damaso Ramirèz
Coördinator collectieve werk: Damaso Ramirèz
Secretaris: Pascual Perèz

Commissies:
Gezondheid
Educatie
Veiligheid
Ecotoerisme
Vrouwen
Hout
Bijen
Organische productie

Bijlage 3

Fig. 1 Een versierde deur in het kantoor van SCIDECO, in Colomba

Fig. 2 Er wordt een documentaire over de Zapatistas vertoond door Plataforma Agraria in La Florida, 7 april 2009

Fig. 3 Het katholieke kerkje in het centrum van La Florida

Fig. 4 Pauze en ontbijt tijdens collectieve werk; Damaso zit rechts bovenin, Albertina zit helemaal links met een rode hoofddoek, 24 maart 2009

Fig. 5 Albertina staat in het midden, links haar moeder Maria, rechts haar dochter Miriam

Fig. 6 Evelyn aan het werk in de bakkerij

Fig. 7 Rene staat klaar om aan het werk te gaan

Bijlage 4

Reflectie

Toen ik aankwam in La Florida na een helse reis en een wandeltocht met zware rugzakken en bloedhete zon, schrok ik even. Ik wist niet op welke manier ik zou reageren op een leven in totale afzondering van de buitenwereld, voor twee maanden. Maar eigenlijk voelde ik me verbazingwekkend snel thuis; als ik in het weekend een ander stadje opzocht en daarna weer de helse reis terug nam, kreeg ik een spontaan thuisgevoel als ik de ingang van La Florida zag verschijnen. Dit komt vooral door het hartelijke ontvangst van de inwoners, ze hebben mij met zo veel openheid en hulpvaardigheid ontvangen waardoor ik me heel snel op mijn gemak voelde in deze nieuwe wereld van het boeren platteland. Ook aan het gebrek van elektriciteit en hygiëne was ik eigenlijk snel gewend, het was gemakkelijk te accepteren als deel van het leven in La Florida.

Ik had op het begin moeite met een goede weg zoeken om mijn onderzoek uit te voeren, ik wist niet goed op welke mensen ik me moest richten en welk werk ik zou moeten doen om de antwoorden op mijn onderzoeksvragen te vinden. Op het begin werden we door Esteban en zijn vrouw Rosaura benaderd alsof we ‘gewone’ eco-toeristen waren; ze kwamen ons elke dag vertellen wat we moesten doen en met wie. Het heeft me wat moeite gekost maar na een goed gesprek met Rosaura en wat eigenzinnigheid kon ik uiteindelijk elke dag zelf bepalen wat ik deed. Dit was positief voor mijn onderzoek aangezien ik kon werken met mensen waar ik graag wat meer van af wou weten.

Mijn hoofdinformanten zijn naar mijn mening een aardige representatie voor de gemeenschap; ik heb zowel goed contact opgebouwd met oprichters van La Florida als nieuwkomers, met de familie van Esteban en andere families en met mensen met een sterke collectieve visie zowel als met mensen die het liefst het land opgedeeld zagen.

Mijn voorbereidingen voordat ik het veld in ging waren niet genuanceerd genoeg. De vragenlijsten die ik heb opgesteld getuigden van te weinig inlevingsvermogen in het leven van een koffieboer. Dit heeft me in het begin soms in een vervelende situatie gebracht bijvoorbeeld toen een vrouw de helft van mijn onderzoeksvragen niet begreep. Dit vond ik vooral heel erg voor haar want het laatste wat ik wilde is de inwoners een slecht gevoel geven, daarnaast kreeg ik in sommige gevallen erg sociaal wenselijke antwoorden. Ik ben dus snel

begonnen met het formuleren van nieuwe vragen die de kwaliteit van mijn data ten positieve zijn gekomen.

Voordat ik in La Florida kwam, had ik duidelijk een eigen beeld over de situatie; wat ik had gehoord en gelezen over La Florida inspireerde me erg en ik vind het nog steeds van ongekend lef wat deze mensen hebben gepresteerd. Ik kwam mijn onderzoeksveld binnen met een eigen ideologische overtuiging en sympathie voor de mate waarin deze boeren zich hadden verzet tegen de regering en de manier waarop ze hun eigen tegenbeweging van een collectief hadden gevormd. Dit kan ik niet als slecht beschouwen maar mijn eigen overtuiging maakte dat ik niet neutraal het veld in ben gegaan en daardoor ben geschrokken van het nieuws dat alles, uiteraard, niet perfect ging. Ik ben eigenlijk met een naïef beeld het onderzoeksveld ingegaan omdat de waarden en de ideologie, wat ik erover gehoord had, me zo mooi en idyllisch leken. Ik voelde me aan het einde van de eerste week dan ook lichtelijk gedesilluseerd na een gesprek met een man die me een zeer negatieve kijk op het leven in La Florida gaf. Maar eigenlijk was het juist goed dat hij aan het begin van mijn veldwerk al duidelijk aangaf dat ik geen sprookje hoefde te verwachten. Langzaam drong het tot me door dat er verschillende problemen bestaan in La Florida maar dat dit gewoon is aangezien een samenleving zonder problemen niet bestaat. Het duurde even voordat ik dit voor mezelf accepteerde en dus mijn onderzoek met een open blik kon benaderen.

Op de helft van mijn veldwerk ben ik me meer gaan richten op de spanningsvelden die aanwezig waren in La Florida. Dit is heel nuttig geweest voor mijn onderzoek want ik ben hierdoor veel interessante informatie te weten gekomen maar mijn rol als onderzoeker is hierdoor veranderd. Na een tijdje gaf het me een naar gevoel om me alleen maar bezig te houden met, voor mijn gevoel, negatieve elementen in La Florida. Eigenlijk hoefde ik hier niet eens naar te vragen maar naar mate ik betere banden met mensen kreeg, stortten mensen als vanzelf hun hart bij mij uit over hun ontevredenheden.

Ik vond, en vind nog steeds, het onderwerp van mijn onderzoek heel interessant en ik vond het geweldig om mensen te interviewen en langzaam steeds meer te weten te komen, en daarnaast steeds minder te begrijpen, van wat er omging in de hoofden van de inwoners. Maar de focus op de spanningsvelden heb ik soms wel als zwaar ervaren omdat het voor mijn gevoel leek alsof ik opzoek was naar problemen waardoor ik de positieve elementen in La Florida overschaduwde. Soms werd ik hier moedeloos van en moest ik mezelf er aan herinneren dat de meeste bewoners van La Florida er wel op vooruit zijn gegaan door de collectieve gemeenschap. Dit had ook invloed op mijn objectiviteit aangezien ik, achteraf gezien, me soms teveel mee heb laten slepen door de emoties van mijn informanten.

Over het algemeen kijk ik met heel veel plezier terug aan mijn eerste veldwerk ervaringen, heb ik ontzettend veel geleerd van mijn informanten en kan ik niet wachten tot ik ze weer kan opzoeken.

Bijlage 5

Spaanse samenvatting

En esta investigación sobre las ideologías de campesinos en Guatemala, la discusión sobre la influencia de los conceptos ‘estructura’ y ‘agencia’ es fundamental. Hay una discusión importante en las ciencias sociales: es posible de interpretar la realidad social en base de la estructura en el que vive la gente, esta perspectiva se llama ‘estructura’. Pero también es posible de interpretar la realidad social en base de el poder de personas y la manera en la cual las personas influyen sus propias vidas, esta perspectiva se llama ‘agencia’.

El propósito de esta investigación es la obtención de conocimientos sobre la manera la cual personas construyen, interpretan, experimentan y actúan según su ideología, en relación de estas dos perspectivas. Según la perspectiva de estructura, las ideologías de personas pueden ser afectadas por la estructura de la vida, un ejemplo de una estructura es el capitalismo en una sociedad. Pero según la perspectiva centrada a ‘agencia’, cada persona puede interpretar y significar su propia vida para así hacer posible para las personas mismas de dar terminación a ideologías según un propio camino.

Esta investigación ha sido realizada en La Florida, una pequeña comunidad en el suroeste de Guatemala. Esta comunidad fue formada hace ocho años atrás gracias a una lucha de miembros campesino de SCIDECO, una organización de campesinos. Doce familias han ocupado una finca abandonada y eventualmente ellos han recibido la tierra del gobierno. En la cual actualmente, viven treinta y cuatro familias en este sector. La Florida es una comunidad colectiva con una ideología basada a valores como igualdad, solidaridad y armonía. Durante la fundación de La Florida, los fundadores han comenzado una vida colectiva, esto se refleja en la estructura de organización.

La visión colectiva de los residentes de la comunidad, esta influenciada gracias a ciertas influencias externas. Diferentes organizaciones que colaboran con La Florida, tienen influencia a la visión colectiva porque las organizaciones transfieren sus propias ideologías junto con la asistencia que ellos ofrecen. También la comunidad vecina, la crisis mundial y el establecimiento de nuevas personas de el exterior, tienen influencia a la experiencia de la visión colectiva. Estos factores fortifican o reducen las visiones colectivas de los residentes de La Florida. De lo cual estos, diversos factores de exterior, arraigadas en la estructura, influyen la ideología de los residentes.

La manera de organización, la división del trabajo y la distribución de la tierra, son inspirados de la visión colectiva. Pero algunos residentes de la comunidad experimentan desigualdad e injusticia en La Florida, en contraste con los valores de la visión colectiva. Los fundadores de La Florida han institucionalizado la visión colectiva en la comunidad, pero esta manera de organización no funciona muy bien según algunos residentes de la comunidad. Estos residentes tienen otras ideas sobre la significación de la visión colectiva. La estructura de organización influyen los ideales de los residentes porque algunas personas pierden confianza en la visión colectiva mientras que otras creen más en sus propios ideales de una vida colectiva.

No hay alguna única visión colectiva en La Florida pero sí diferentes tendencias: algunas personas tienen ideas individualistas, otras personas creen absolutamente en la idea de un colectivo y otras tienen dudas sobre la vida colectiva. Los residentes de La Florida actúan en diferentes maneras según sus propias ideologías y ellos usan varias estrategias para influir sus vidas.

Las dos perspectivas de 'agencia' y 'estructura' son ambas importantes en el análisis de ideologías y las maneras de significar de las personas. Factores externos y la estructura de organización de la comunidad, influyen la experiencia de la vida colectiva, pero las personas contruyen sus propias visiones y responden a la vida colectiva a diferentes maneras. Es evidente que si nosotros quisiéramos comprender las ideologías de las personas, sería necesario analizar la realidad social según la perspectiva de 'agencia' y también la perspectiva de 'estructura' si queremos obtener una imagen holística.